

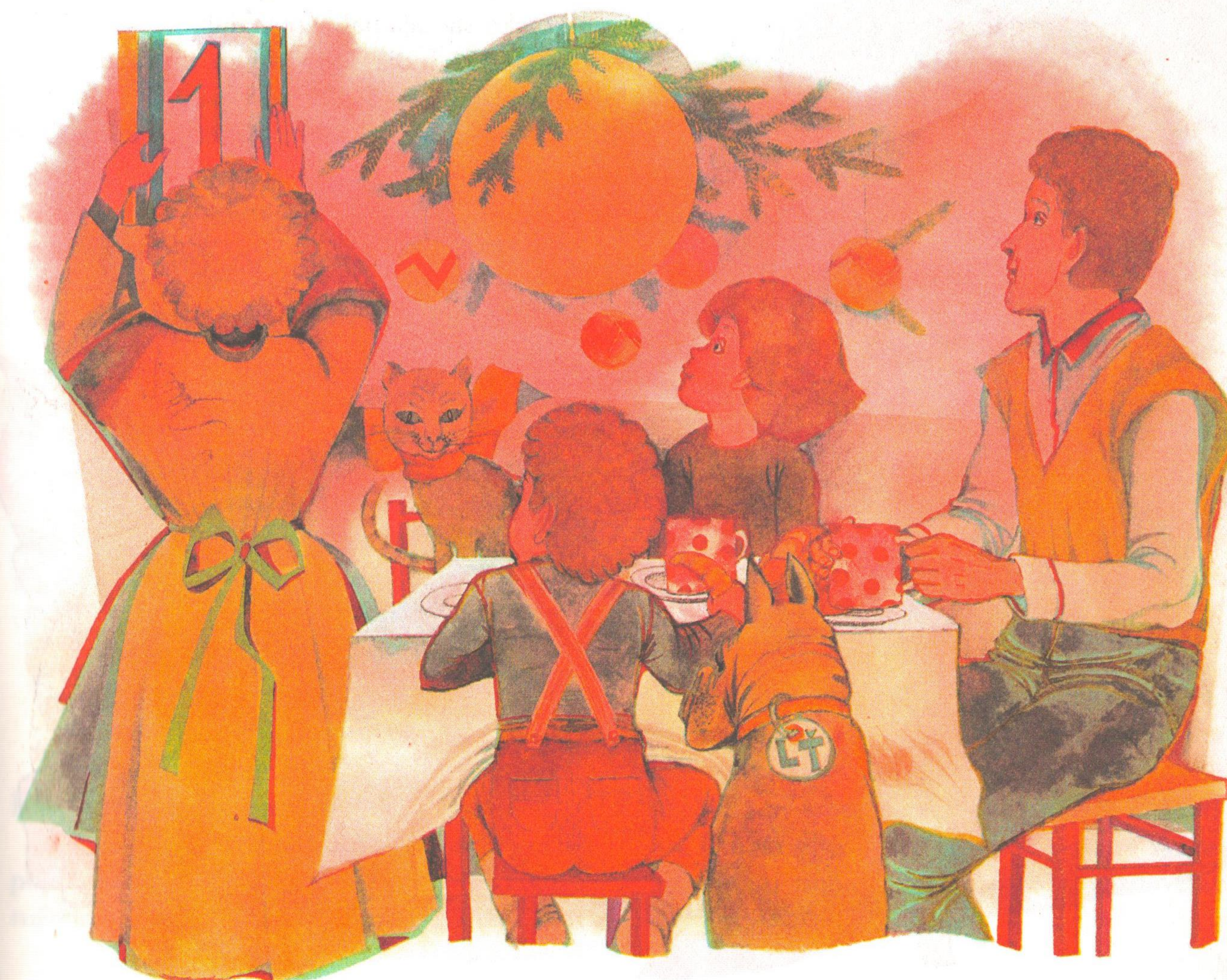
Slniečko 5

ROČNÍK XVII. (XXXIX.)

JANUÁR 1985

3 Kčs

Ťuhája HANA ZELINOVÁ Mamička zavesila na stenu kalendár s veľkou červenou jednotkou. Takouto: 1. Potom povedala mne, ockovi, Maťkovi a sebe: „Je Nový rok a na Nový rok by mal každý človek v kútiku svojho srdca porozmýšľať, čo by mal urobiť, aby bol lepší, usilovnejší, zdravší a krajší.“

ILUSTROVALA NAĎA RAPPENBERGEROVÁ-JANKOVIČOVÁ

Lapkovi-Ďapkovi a Pimpuške-Cintuške nepovedala nič, lebo nie sú ľudia. Sú pes a mačka.

„Mamička má pravdu,“ povedal ocko. „Ja idem rozmýšľať do izby.“

„A ja budem rozmýšľať tu v kuchyni,“ povedala mamička, „lebo mi nemá kto pomôcť umyť riad.“

Maťko nepovedal nič a vybehol z kuchyne na ulicu. Ja som išla rozmýšľať do kúpeľne, lebo inde som nemala miesto. A tak sme všetci rozmýšľali, čo máme urobiť, aby mala mamička radosť.

V kúpeľni sa nedá dobre rozmýšľať; je malá a nie je v nej stolička. Preto som išla za ockom do izby.

Ocko ležal na gauči, kýval nohou a spieval Nebudem sa ženiť ešte, bo ma žiadne dievča nechce — tuhája!

Nepáčilo sa mi, že spieva tuhája! Povedala som mu:

„Už to robíš?“

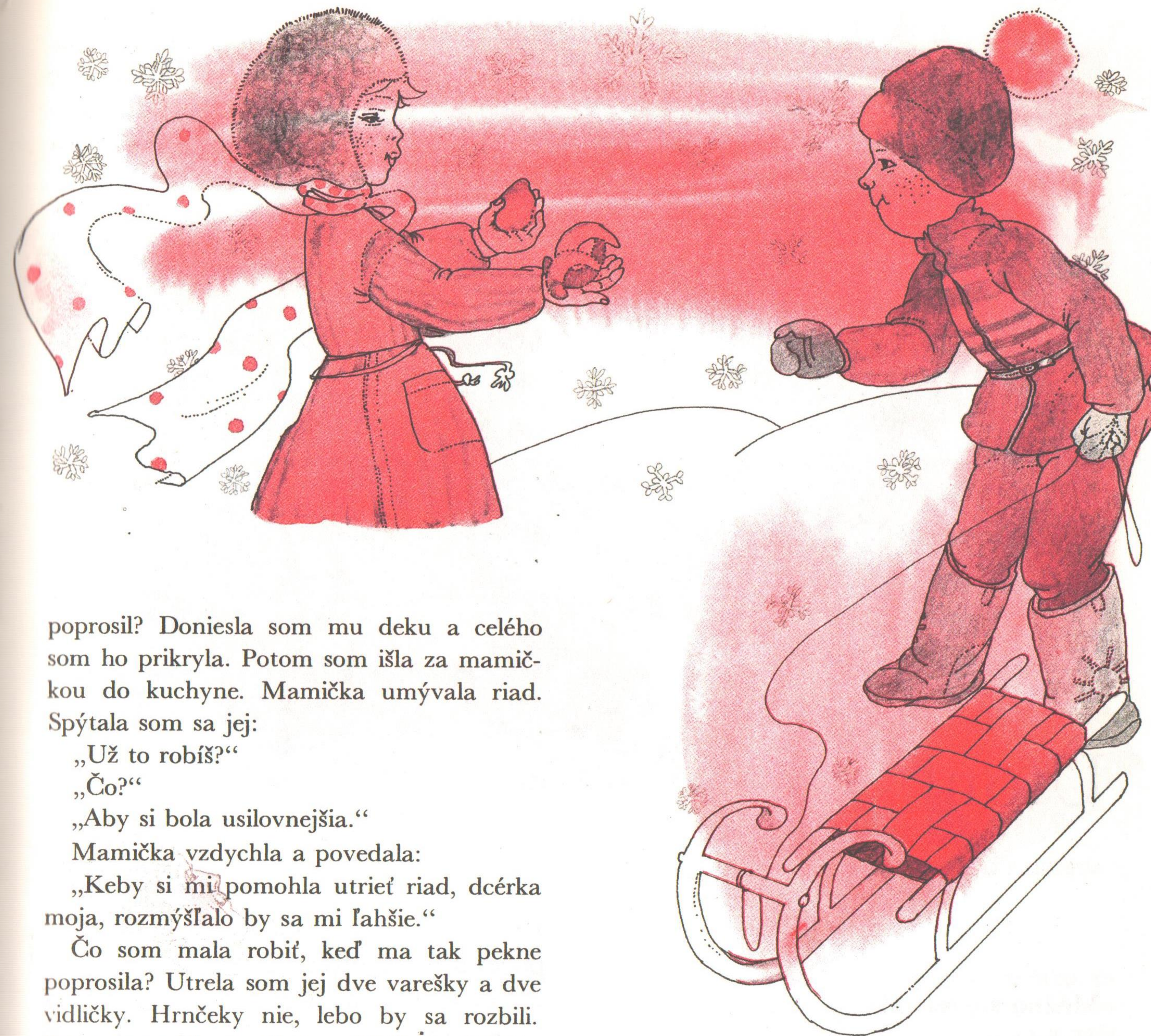
„Čo?“

„Aby si bol lepší.“

Ocko sa zasmial a povedal:

„Dcéčka moja, lepšie by sa mi rozmýšľalo, keby si mi doniesla deku.“

Čo som mala robiť, keď ma tak pekne

poprosil? Doniesla som mu deku a celého som ho prikryla. Potom som išla za mamičkou do kuchyne. Mamička umývala riad. Spýtala som sa jej:

„Už to robíš?“

„Čo?“

„Aby si bola usilovnejšia.“

Mamička vzdychla a povedala:

„Keby si mi pomohla utrieť riad, dcérka moja, rozmýšľalo by sa mi ľahšie.“

Čo som mala robiť, keď ma tak pekne poprosila? Utrala som jej dve varešky a dve vidličky. Hrnčeky nie, lebo by sa rozbili. Potom som išla na ulicu za Maťkom. Sánkovoľ sa na nových sánkach. Povedala som mu:

„Už to robíš?“

„Čo?“

„Aby si bol zdravší.“

„Keby si mi doniesla tri vanilkové rožteky, hneď niečo vymyslím!“ povedal.

Čo som mala robiť, keď ma tak pekne poprosil? Doniesla som mu tri vanilkové rožteky a jeden kokosový pyštek. Lapkovi-

Ďapkovi a Pimpuške-Cintuške som nedoniesla nič, lebo ma o nič nepoprosili. Potom som išla aj ja rozmýšľať do kúpeľne, čo mám urobiť, aby sme boli takí, ako chcela mamička. Umyla som si pod sprchou sama vlasy, aj svetrík, aj nohavice, aj papučky. Ako veľké dievča...

Ufoni

MARGITA DOBROVIČOVÁ

Možno sú zelení.
Alebo oranžoví.
A neposedia ani chvíľku.
Snáď malé ufončatá
vedia už v plienkach násobilku.

A majú velikánsky ďalekohľad.
Ním dívajú sa na planétu Zem.
Sem? Áno,
práve sem.

Raz cez ten ďalekohľad
pozeral malý ufon.
Z údivu div mu nezapadlo.
A spustil nárek:
„Aj ja chcem skákať cez švihadlo,
aj ja chcem takú plachetnicu,
chcem chytať rybky na udicu!“

A pridali sa k nemu všetky ufončatá.
Teraz sa hrajú každú chvíľku
ako vy na planéte Zem.
Veď čože mali predtým? Násobilku!

Čierny Peter

DANA PODRACKÁ

Na prvú hodinu slovenčiny prišla súdružka učiteľka Eliza s počerným chlapcom a povedala:

„Toto je Peter. Od dneška bude vaším spolužiakom.“

Peter sa šibalsky usmial a sadol si do druhej lavice k Danuši, lebo iba tam bolo voľné miesto. Súdružka učiteľka celú hodinu vysvetľovala, ale nikto z nás ju poriadne nepočúval. Všetci sme jedným očkom pokukovali po novom spolužiakovi, ktorému z vrecka trčali karty „čierny Peter“. Rozumie sa, že od tej chvíle sme ho všetci prezývali Čiernym Petrom.

Len čo zazvonilo, obštúpili sme Čierneho Petra zo všetkých strán. Danuša povedala: „Je naozajstný, počula som ho dýchať,“ načo sme sa všetci rozosmiali, a tým bol Čierny Peter prijatý medzi nás ako naozajstný kamarát.

Musím povedať, že všetci sme začali Čierneho Petra uznávať. Hovoril také veci, o akých sme ešte nepočuli. Vravel, že jeho mamka pečie trojmetrové torty a dopestuje také veľké hrušky, že by sa v nich dalo bývať. Rozumie sa, že sme mu celkom neverili, ale raz doniesol do školy takú veľkú palacinku, že sme mali všetci čo robiť, kým sme ju zjedli. Myslím, že nikto z nás nikdy nič lepšie nejedol a odvtedy sme verili úplne všetkému, čo Čierny Peter urobil alebo povedal.

Myslím, že aj súdružka učiteľka si ho obľúbila. Raz, keď nám čítala úryvok z knihy Smiešny kráľ, Čierny Peter vybral z tašky obyčajnú bielobu, na sluchách si nabiľil

šediny, na ruky si pricapkal žltú pozlátku, to akože má zlaté rukavičky, a perom si na lícach dokreslil úsmev. Všetci sme sa pustili do strašného smiechu, smiala sa aj súdružka, iba Čierny Peter sedel nepohnute vo svojej lavici a vôbec sa nezasmial. Od toho dňa ešte väčšmi stúpol na cene a v celej triede nebolo jediného dievčata, ktoré by doňho nebolo zaľúbené.

Postupom času sme si bez Čierneho Petra nevedeli predstaviť už ani jeden deň, a čo ako sme sa ho snažili napodobňovať vymýšľaním všelijakých kúskov, nič nebolo také úžasné, ako keď to vymyslel on. A ako všetky dievča-

tá závideli Danuši, že s ním sedí v jednej lavici! Vždy po vyučovaní sa usadili na múriku a vypytovali sa jej, čo Čierny Peter robil cez hodinu, o čom písal slohovú prácu, aký namaľoval výkres.

Raz doniesla Danuša tajomný lístok, ktorý vznikol cez hodinu dejepisu. Čierny Peter písal:

Ja som sa zamiloval.

Danuša odpísala: Do koho?

Čierny Peter napísal: To ti nemôžem povedať.

A Danuša odpísala: Tak prečo mi to píšeš?

A Čierny Peter napísal: Aby si to vedela.

Všetky dievčatá sa vtedy začervenali, každá si potichu opakovala slová z tajomného lístka a naozaj každá si myslela, že tie slová patria jej.

Jedného dňa nám Čierny Peter oznámil, že zmizne. Pamätám si to presne. Stál opretý o múr telocvične a povedal:

„Presne o dva týždne sa stratím. Kto to chce vidieť na vlastné oči, nech príde večer, keď sa začne stmievať, do dreveného domca vo vinici. Pre istotu sa dobre oblečte, lebo neviem, ako rýchlo sa mi to podarí.“

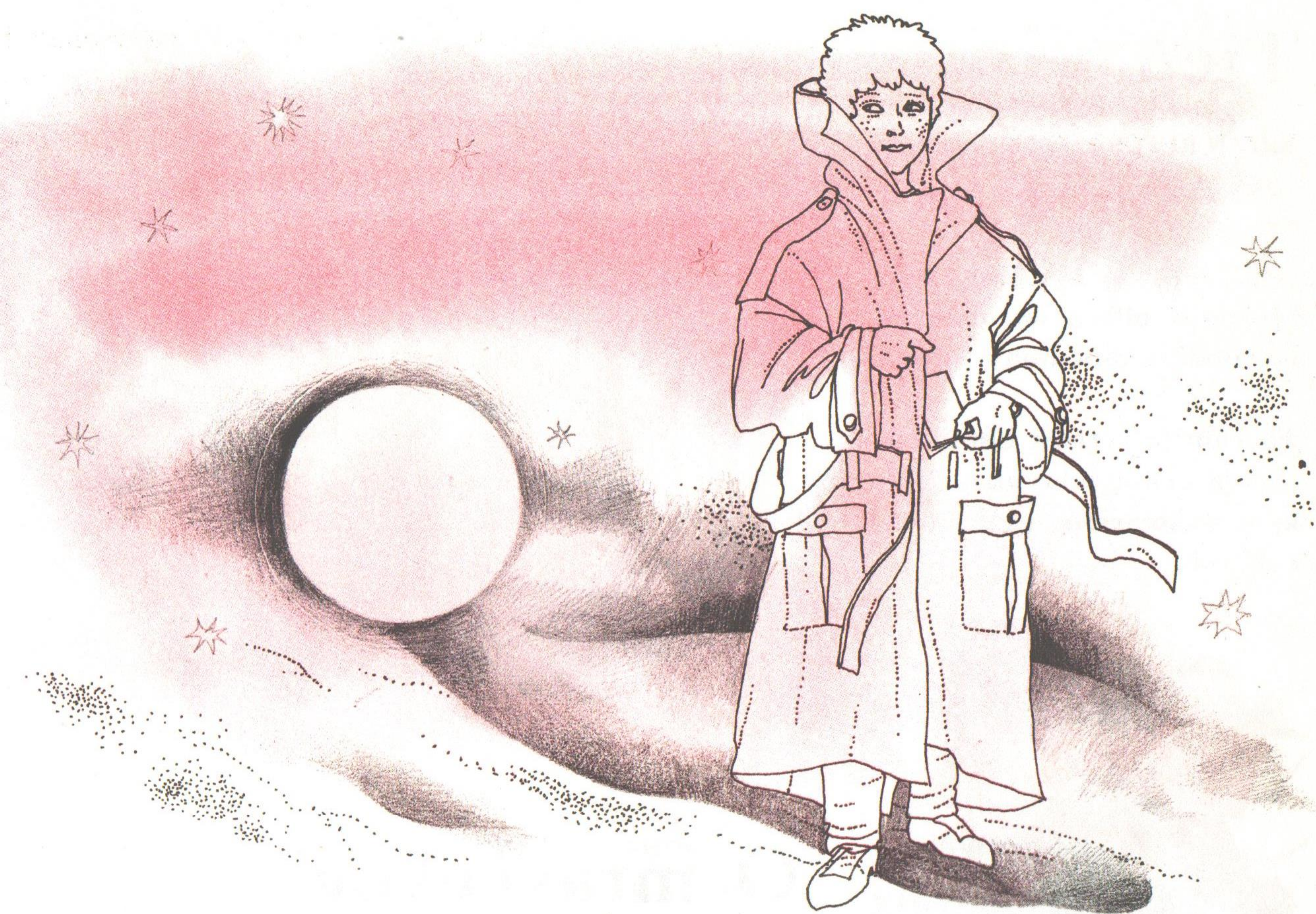
Zostávajúce dva týždne chodil zamyslený, zdalo sa nám, že má smutné oči. Už nevy-mýšľal nijaké kúsky. Nejedol cez prírodopis lístky z muškátu, ani nedoniesol v sklenom valci ukázať súdružke učiteľke zľaknutú žabu. Všetci sme si mysleli, že sa pripravuje na svoj veľký deň, a stále sme rozprávali len o tom. Niektorí tvrdili, že si to Čierny Peter vymyslel a je to iba jeho nový figeľ, lebo človek sa predsa nemôže stratiť, ale druhí tomu stopercentne verili a horeli zvedavosťou, ako sa to všetko skončí.

Ten dlhoočakávaný deň sa blížil. Všetci sme doma uprosili rodičov, aby nás v ten deň pustili večer von, lebo ideme s astronomickým krúžkom pozorovať hviezdy, a po večeroch sme pozerali do hviezdnej mapy, aby všetko vyznievalo vierohodne. Rodičia nás na veľké prosenie pustili, a rozumie sa, všetci sme prišli do dreveného domca vo vinici už o hodinu skôr, ako sa začalo stmievať. Čierny Peter tam ešte nebol.

Konečne sme ho zazreli prichádzať. Mal dlhý kabát, ktorý mu siahal až po členky, vyhrnutý golier, ruky vo vreckách.

Posadali sme si po kútoch, on si sadol k dverám. Mlčal.

Čaká, kým padne súmrak, mysleli sme si všetci. Čušali sme na svojich miestach, ani sme sa nepohli. Ani na chvíľočku sme ho nespustili z očí. Nakoniec sa tak zotmelo, že sme už nedovideli jeden na druhého. Vtedy Danuša zapálila maličkú petrolejku, ktorá visela na stene tesne nad jej hlavou. Drevený domec sa osvetlil, ale Čierny Peter tam už

nebol. Iba na mieste, kde sedel, zostali ležať jeho karty.

„Počuli ste ho odísť?“ spýtalo sa zopár hlasov.

„Ja som ho nepočul.“

„Ani ja.“

„Ja tiež nie.“

„Možno naozaj zmizol.“

„Asi áno!“

Pretože sme si nevedeli odpovedať na tieto otázky, po chvíli sme zmĺkli. Danuša premiešala karty a každému jednu podala. Všetci sme boli zvedaví, kto dostane čierneho Petra, ale tá karta chýbala. Potom sme si každý schovali svoju kartu do vrecka a Danuša nás viedla vinicou. Blikotajúcu petrolejku držala nad hlavou ako hviezdičku.

Doma, keď sme už ležali v teplých posteľiach, všetci sme premýšľali o tom, ako to Čierny Peter dokázal, a boli sme zvedaví, či

príde ráno do školy. Ak nepríde, nebol to figeľ. Bude to znamenať, že zmizol naozaj.

Pred začiatkom vyučovania sme všetci pozerali na dvere, ale Čierny Peter neprišiel. Po zvonení vošla do triedy súdružka, otvorila triednu knihu a pýtala sa, kto chýba.

„Čierny Peter!“ odpovedali sme všetci jedným dúškom.

Súdružka sa usmiala a odvetila:

„Peter už nepríde. Včera večer odcestovali vo veľkom sťahovacom aute do cudzieho mesta.“

Potom súdružka vstala a začala vysvetľovať novú látku. Bolo to po prvý raz, čo neskúšala.

Odvtedy nikto z nás Čierneho Petra nevidel.

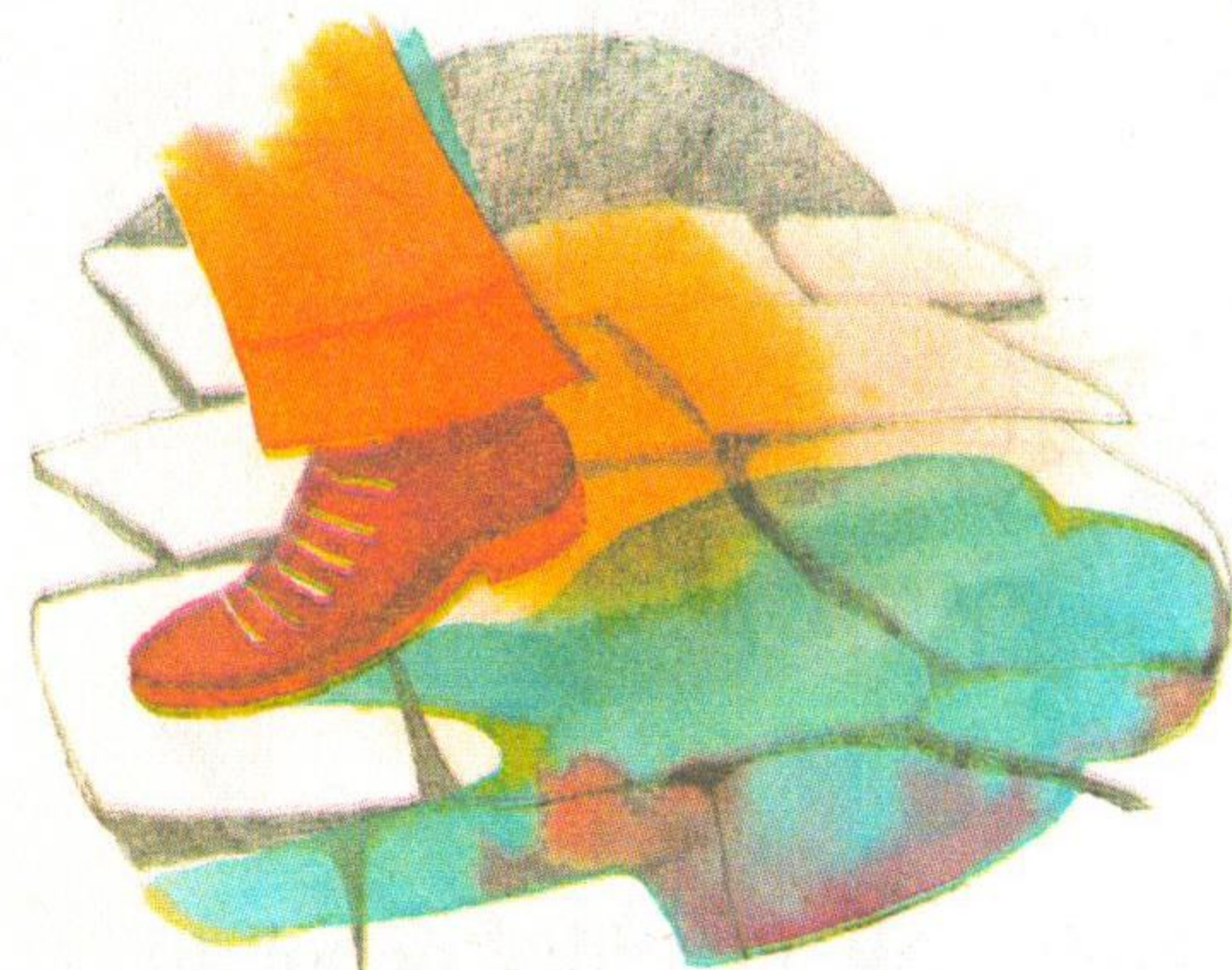
Preto sa ani nikdy nedozvedel, že v ten deň bol najbohatším chlapcom na svete, pretože mu patrilo každé srdce v triede.

Tieň

MILAN RÚFUS

Možno to ešte nevie nik,
no chodí za mnou tmavý psík.

To vám je vernosť ohromná,
ako sa nehne odo mňa,
kým slnko svieti,
celý rok.

Urobím krok —
on spraví krok.
Ja zohnem hlavu —
on ju zohne.
Ak sa ja pohnem,
tiež sa pohne.

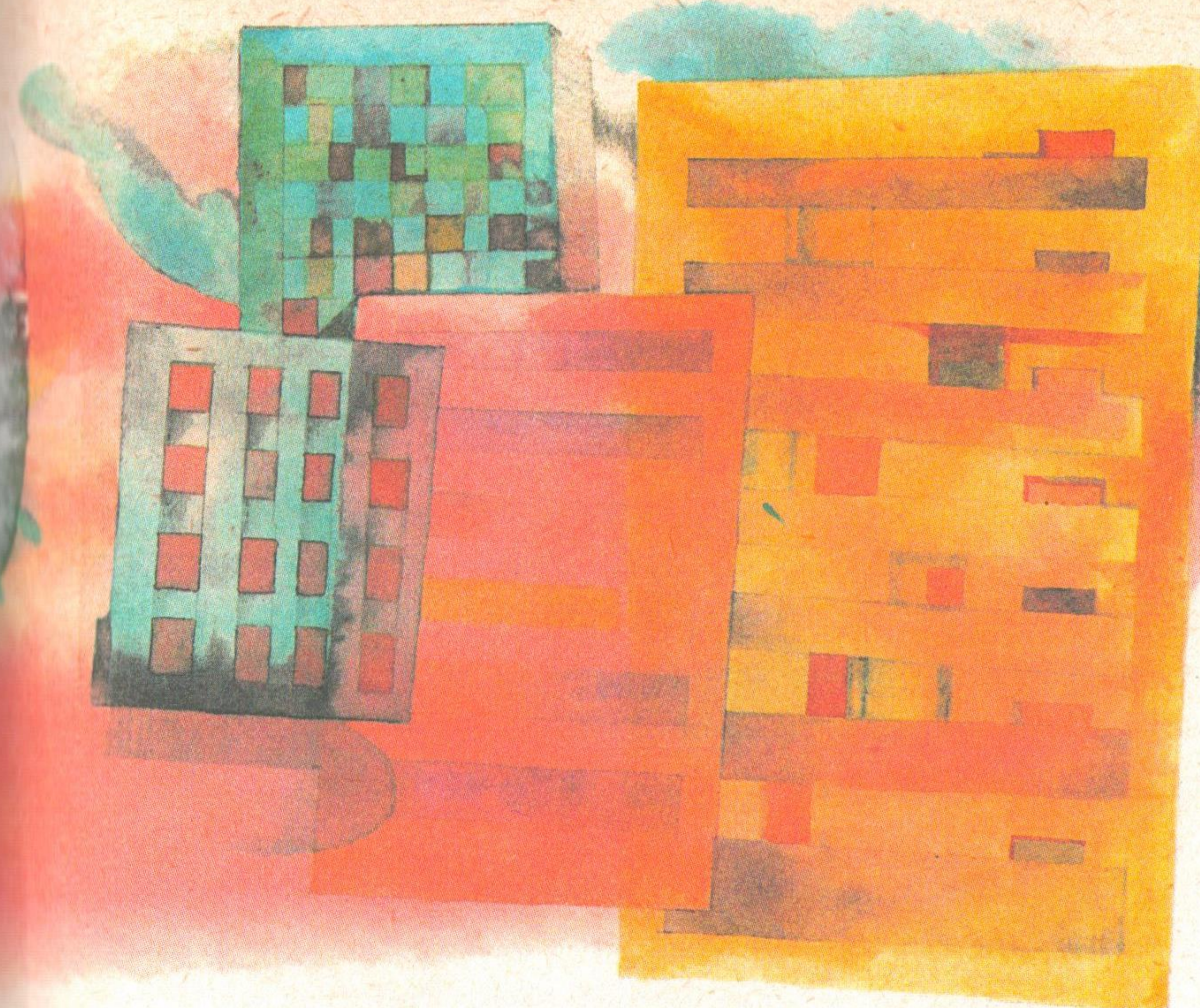
O mravčekovi- bravčekovi

VLADO BEDNÁR

Milé deti, neviem, či náhodou nežijete v paneláku, alebo, ako hovoria dospelí, keď chcú byť múdri, v panelovom dome. Ale ak v ňom žijete, musíte byť aspoň také šťastné, ako som ja. Lebo bývať v paneláku, to je ono! To je báseň, to je pieseň, to je vôňa kvetov, to je proste všetko! Bývať kdesi sám v horách, v opustenom dome, je síce tiež pekné, ale z toho našinec, chalan z mesta, nemá taký pôžitok ako požiť si v paneláku. Čím väčší panelák, tým väčšie zážitky!

Na sídlisku je domov bárskoľko, no náš je ten najvyšší, až štrnásťposchodový. Budete sa čudovať, vy, nepanelácke decká, ako sa my máme a čo všetko sa dá v našom dome zakúsiť. A nemyslím tým len na vozenie vo výtahu, to beztak o chvíľu každého omrzí.

Ráno vstanem, pokrútim nosom, zastrihám ušami:
„Ňuch, Ňuch, buch, šuch, klap, klap, dup, bim!“ Ňuchám,

načúvam a bez toho, aby som musel otvoriť oči alebo zodrať si nohy, hneď všetko viem; dolní susedia varia guláš, horní majú návštevu, prišla im rodina z dediny. Prostrednému susedovi z ľavej strany zase kvapká vodovod, zatiaľ čo ten z pravej strany jazdí na bicykli po obývačke, keďže ju ešte nemá zariadenú. A ten celkom napravo má problémy s vrtáčkou. Nechce ho počúvať a poslušne vrtať diery do panelov. A to ešte hovorím o našich najbližších susedoch. Nemyslite si, že nepoznám aj tých ďalších zo siedmeho, šiesteho, piateho a ďalších poschodí! Vždy keď idem do školy, a to, žiaľ, musím skoro každý deň, čuchám, ňuchám, načúvam; na jednom poschodí sa naňuchám pečených buchiet, na ďalšom makových rezancov; viem, ktorá mama čo nakúpila a ktorý otec čo robí v dome.

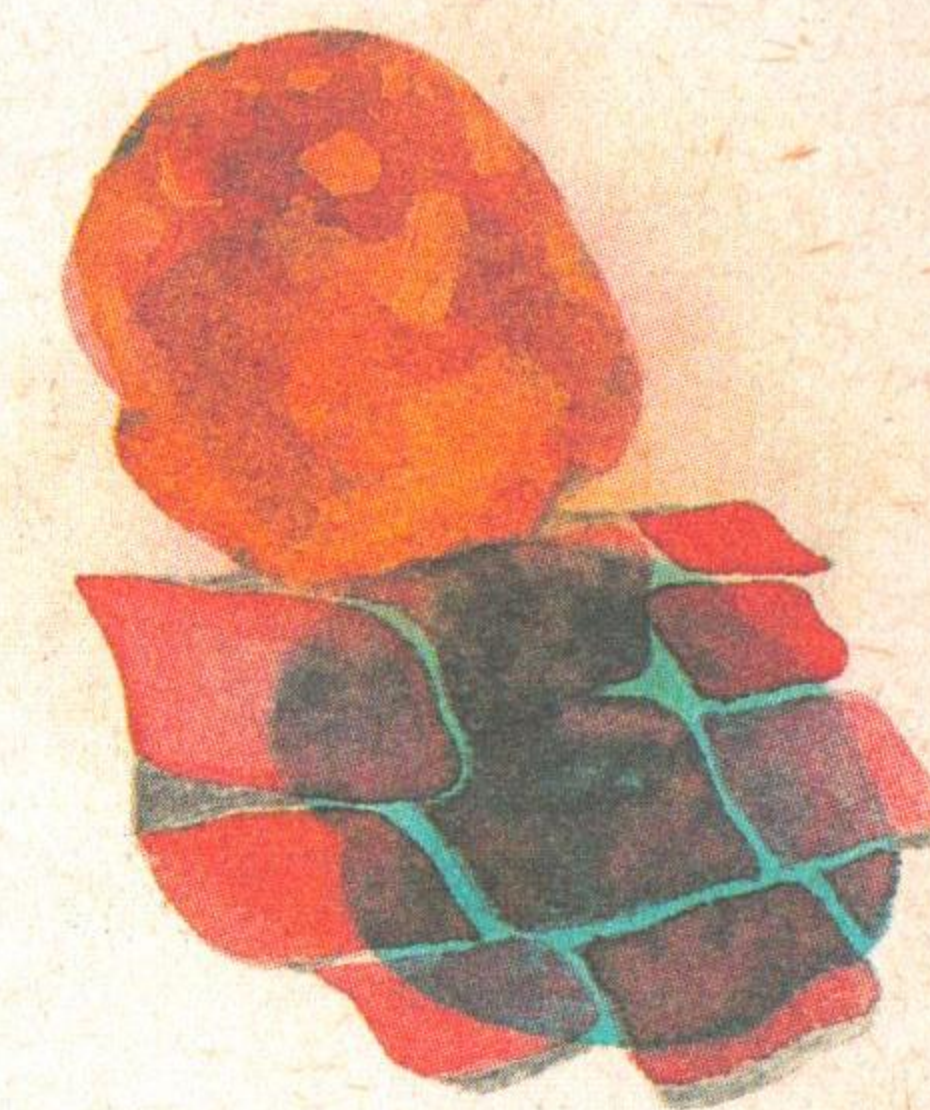
Prečo vám toto všetko rozprávam? Lebo hoci v každom byte sa varí iný guláš a inak hrčí chladnička a každý pozerá iný televízny program, jedno máme spoločné — mravce!

Otec, mama, susedia, všetci na ne nadávajú, volajú ich faraóni. Sused behá s čistiacimi prostriedkami, všelijakými vodičkami a naháňa ich. Na chodbe sa dospeláci dohadujú, čo je najlepšie proti nim. Jeden radí indulonou, druhý zubnú

Vykoná všetko to, čo ja.
Nedožičí si pokoja,
najvernejší psík na svete.
A vždy ho pri mne nájdete,
ako mi ticho päty čuchá.

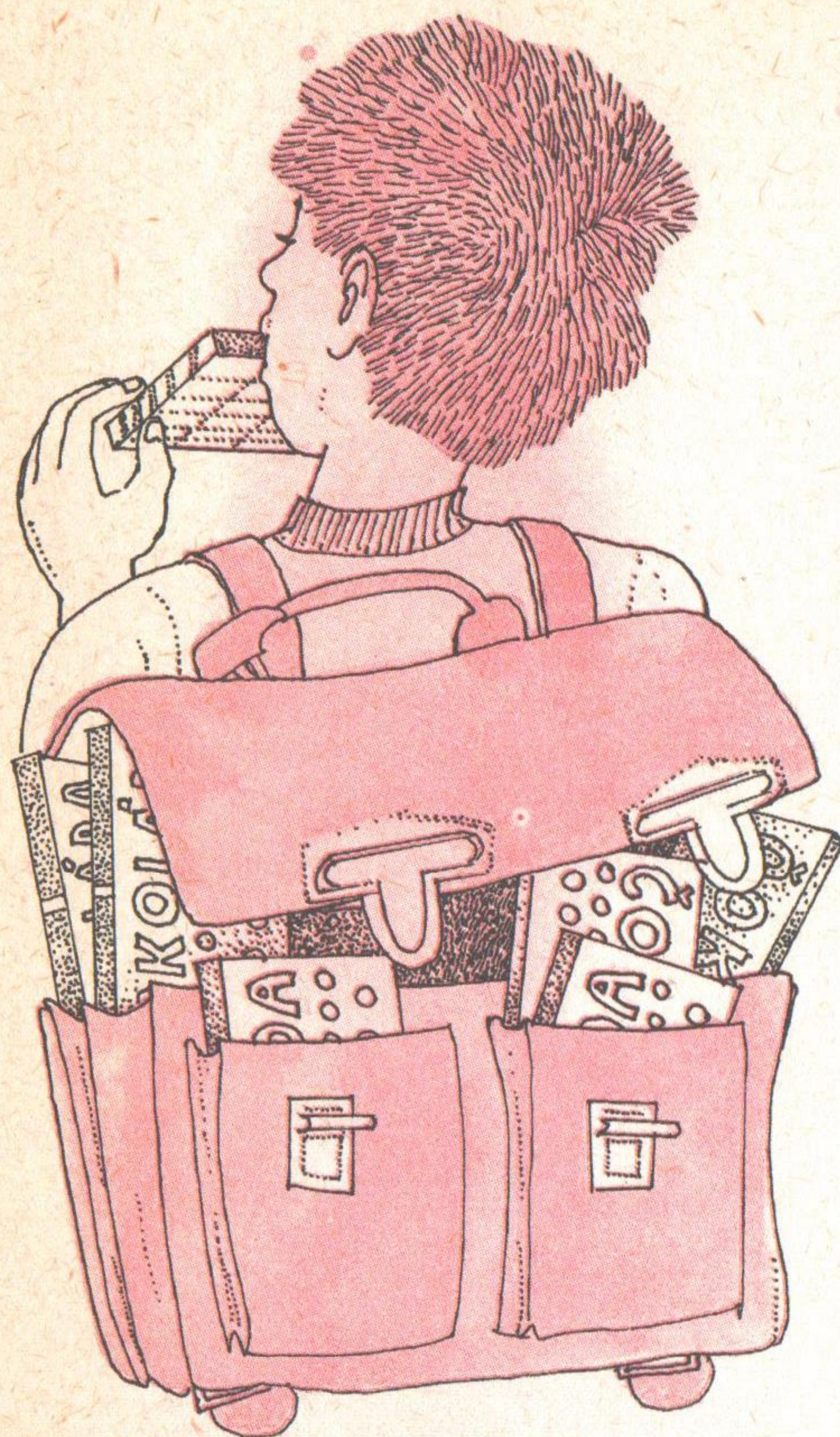
Ale v jednom ma neposlúcha.
Kameň mu hodím:
„Prines, Bobík!“

On hádže tiež!
Jaj, čo to robí?
A nepobehne, mátoha.

Iba mi kňučí pri nohách:
„Nerob si zo mňa dobrý deň!
Ja nie som psíček.
Ja som tieň!“

pastu značky Poľana, tretí čosi iné. Všetci sú proti mravcom, ako som zistil.

Keď som ráno zostal v byte sám, hľadal som si dajakú zábavku, aby mi rýchlejšie ubehol čas. Vtedy som sa pozrel na stôl a neveril som vlastným očiam: stádo mravcov odnáša kúsok chleba, čo som mal pripravený na desiatu.

„Tak to teda nie, milé mravce!“ zakričal som na ne. „Takto kamaráti nebudeme!“

Niektoré si dali povedať, iné nie. A ako som ich tak pozoroval, zistil som, že každý mravec je iný. To sa mi len tak spočiatku videlo, lebo majú rovnaký počet nôh a či rúk, že sú celkom rovnaké, keď si každý z nich chmatol kúsok z môjho chlebička a cvalangoval s ním smerom k potrubiu, či kde to majú v tých paneloch svoje bývanie.

„Počúvajte, mravce!“ znova som im dohovárал. „Neovládám síce vašu mravčiu a či mravčiaciu reč, ale dobre vám hovorím! Nič mi tu nekradnite, lebo bude zle!“

Nepočúvali ma, jednoducho ubzikli. Podobne ako moji kamaráti. A zase som bol v byte sám. Ale aha, na stole zostal jeden jediný mravček. Myslel som si, že si naložil priveľký náklad a nevládze za svojimi bratmi. Vyzeral na tom stole ako na letisku.

Chytrák Atanas

ASEN BOSEV

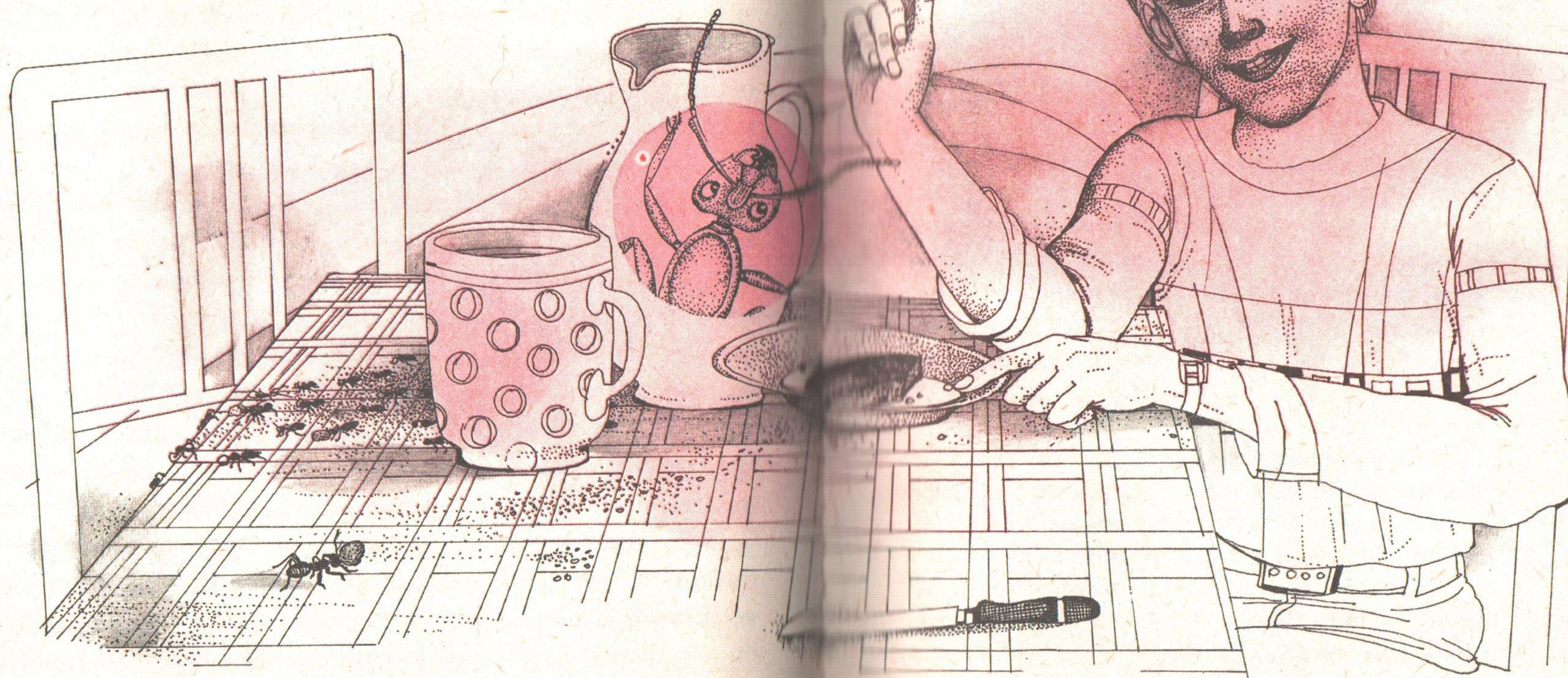
V piatej triede trávi čas veľký chytrák Atanas.

Keď sa s tebou porozpráva, začne sa ti krútiť hlava.

Poprosíš ho, nech ti povie, čo mal včera v škole nové.

Odpovie ti veľmi rád:

„Mal som sedem čokolád!“

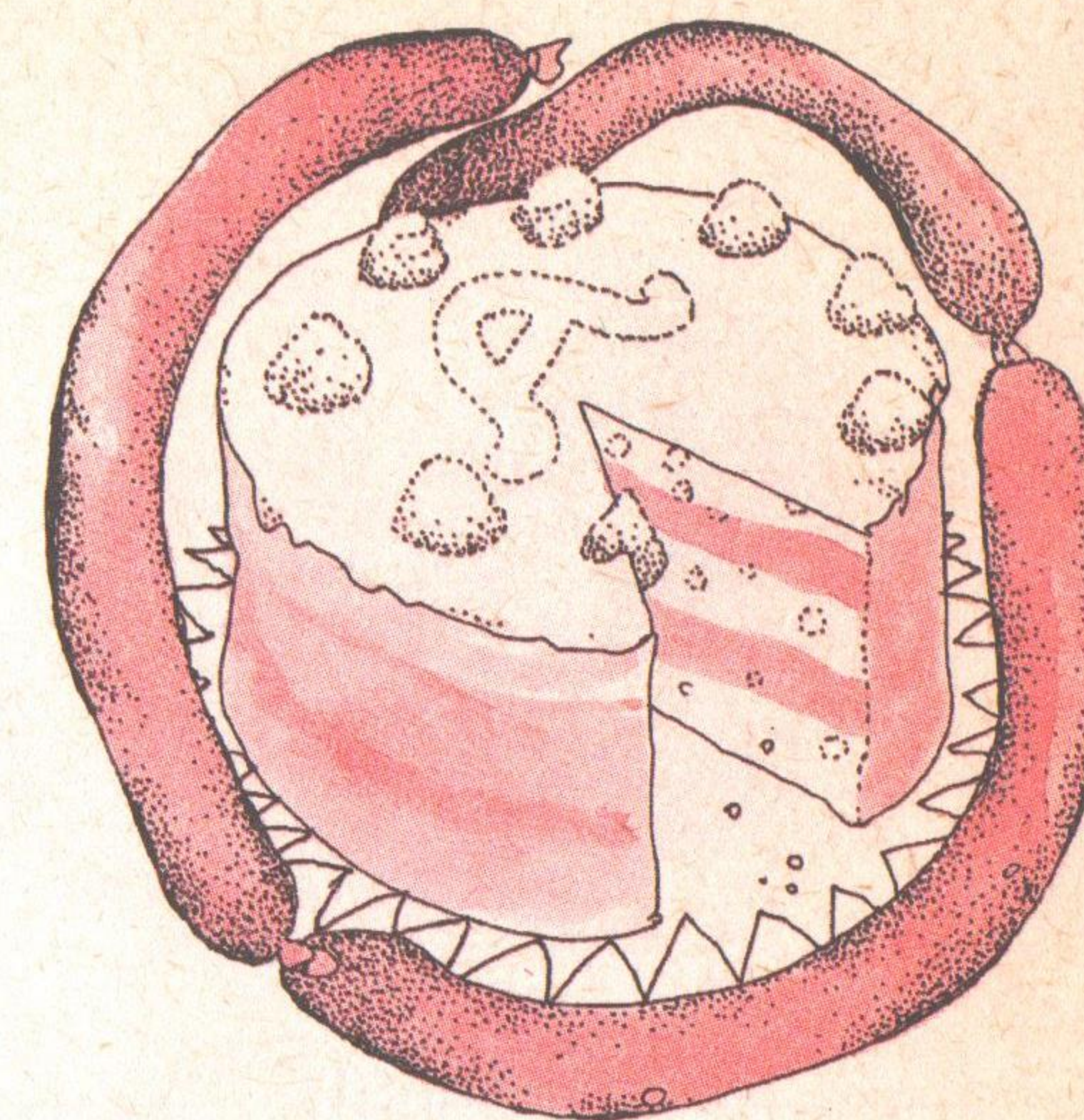
„A čože ty, mravček-bravček, nevládzeš? Zadychčal si sa?“ prihovoral som sa mu.

A tu vám vidím, že tento mravček-bravček nemieri za ostatnými, ale skrútol sa a poďho k tanieru s mojím chlebičkom.

Neviem, či sa vedia mravce červenáť, ale tento môj sa zahanbil, že som ho prichytil pri krádeži. Odpustil som mu, a možno sme sa aj skamarátili, keď vrátil tú odrobinku. On jediný sa priznal, ten môj mravček-bravček. Odprevadil som ho potom až k jeho domovisku a ešte som mu nakázal:

„Povedz aj ostatným, že kradnúť je tak isto mrzké ako klamať a neumývať si uši!“

Zatiaľ ešte neviem, či môj odkaz vzali ostatní na vedomie. Lebo sedím si doma sám a mravce sa neukazujú, možno sa radia. Viem však, že aspoň s tým jedným mravčekom-bravčekom som sa celkom slušne skamarátil.

Spýtaš sa ho druhýkrát:

„S kým si v triede kamarát?“

Podumá a povie: „Aha!“

S tým, čo podstrčí mi ťahák.“

„A čo čítaš, keď máš chuť pri knižke si oddýchnuť?“

„Najradšej mám dlhú báseň o torte a o klobáse.“

„Čo je podľa teba zdravé?“

„Najzdravšie je ležať v tráve.“

„Ako tráviš voľný čas?“

„Do trávy si ľahnem zas.“

„Ktorý predmet, Atanas, v škole najviac v láske máš?“

„To je predsa jasné vcelku: prestávku, a najmä veľkú!“

„Máš problémy? S čím a v čom? Vyžaluj sa priateľom.“

„Už s tým veľký problém mám, že sám jem a prežívam!“

Prel. JÁN ŠTRASSER

Tank

JÁN ŠTIAVNICKÝ

Na Milana zaľahlo veľké trápenie. Začalo sa vtedy, keď mu mama kúpila nové nohavice, lebo do starých sa už nezmestil. Hrdo si v nich vykračoval do školy, veď na oboch zadných vreckách mal nálepky a na remeni ozdobnú pracku. Manžety si dolu dvakrát prehol, takže vyzerali masívnejšie než Igorove, ktorému otec doniesol nohavice z montáže v zahraničí.

„Pozrite, valí sa náš Tank!“ vykrikoval Peťo, keď zbadal Milana pred školou.

„A v nových gatiach!“ zasmial sa Imro. „Len brucho má staré!“

„Brucho?!“ zavolať Peťo. „Veď je to vreco piesku.“

Milan mlčky kráčal ďalej.

„Hamuj!“ volali naňho spolužiaci. „Vyvalíš dvere!“

„Dajte mi pokoj!“ odvrkol zahanbený Milan a vošiel do budovy školy.

V niečom mali spolužiaci pravdu. Kým prišiel ku škole, celý sa vyhrial, po čele mu tiekli potôčky znoja. Aj medzi lopatkami cítil nepríjemnú mokrotu. Nohy ho pobolievali takmer každé popoludnie a večer bol rád, keď už mohol ležať v posteli. Ale volať ho Tank, to by teda nemuseli! Každý v triede má síce okrem svojho mena aj prezývku, lenže Tank, akoby mu vypálil na čelo biľag hanby.

Milan sa nad tým trápil celé vyučovanie. Ani desiatu a obed nezjedol s takou chuťou ako inokedy, hoci mama vždy trvala na tom, aby nič z toho, čo mu nabalila, nepriniesol naspäť.

Po vyučovaní nenápadne počkal na Veroniku.

„Pomôžem ti s taškou,“ ponúkol sa jej.

„Netreba,“ zamračila sa Veronika. „Odnesiem si ju sama.“

„Hneváš sa?“ spýtal sa Milan.

„Nehnevám,“ šepľala Veronika a odvrátila hlavu na druhú stranu cesty.

„Tak prečo nechceš, aby som ti ju odniesol?“

„Lebo ťa volajú Tank!“ zvolala Veronika a pobehla dopredu.

Celé popoludnie sa Milan motal bez cieľa po dome. Zdalo sa mu, že všade, kam sa pozrie, vidí niečo, čo mu pripomína ťažký, neforemný tank. Ešte i vtedy, keď si ľahol na váľandu a pustil si hudbu z magnetofónu, počul vyhrávať: „Taaank... la... lala taaank... la... lalalaaa...“

Namrzené vypol pásku s Kornom a šiel do záhrady, kde dedo robil okolo stromčekov.

„Že sa aspoň ukážeš!“ zvolal dedo, keď ho zbadal. „Čo si robil celé popoludnie?“

„Učil som sa,“ zaklamal Milan. Potom po chvíľke dodal: „Dedo, a kedy pôjdeš k doktorovi s tým tvojím tlakom?“

„K doktorovi?“ rozhodil dedo rukami. „A kedyže ja mám čas vysedať po ordináciách!“

„Niečo by si pre mňa vypýtal,“ stíšil Milan hlas.

„Azda nie si chorý?“ preľakol sa dedo.

Milan mlčky pokrútil hlavou.

„Potom ti nerozumiem,“ sadol si dedo na lavičku.

„Teta Irma minule vykladala mame, že berie také tabletky na schudnutie,“ ozval sa konečne Milan. „Ja by som ich potreboval tiež, keď som taký tučný.“

„Na nijaké tabletky nemysli!“ zamračil sa dedo. „A teta Irma nevie, čo robí. Najprv naprace do seba päť krémešov, a potom zje tabletku na chudnutie.“

„Chceš, aby ma chalani prezývali naďalej?“

„Dám ti iný recept,“ odvetil mu dedo. „Taký náš, záhradnícky. Ja som sa ho držal

celý život, a vidíš, ani teraz nie som tučný.“

„A povieš mi ho, dedko, hneď?“ zaprosil Milan.

„Poviem,“ usmial sa dedo potuteľne. „No najprv mi musíš slúbiť, že len čo ti mama bude dávať jesť, vždy si povieš: Polovica mne, druhá polovica Tanku! A potom ju poprosíš, aby ti dala len tú tvoju polovicu.“

„A to je všetko?“ zareagoval Milan sklamané.

„Všetko. A teraz mi poď pomôcť poliať zeleninu. Mám čosi s hadicou.“

„Prinesiem druhú,“ ponúkol sa Milan.

„Len pekne nos vodu,“ trval na svojom dedo.

Milan teda nosil dedovi vo vedrách vodu

a starký polieval záhony zeleniny. Nasledujúci deň bola síce hadica na vodu napodiv v poriadku, ale dedo si zasa zmyslel, že by mal Milan prekopať kus nevyužitej zeme na konci záhrady, kam by mohli na jar vysadiť nové odrody jahôd.

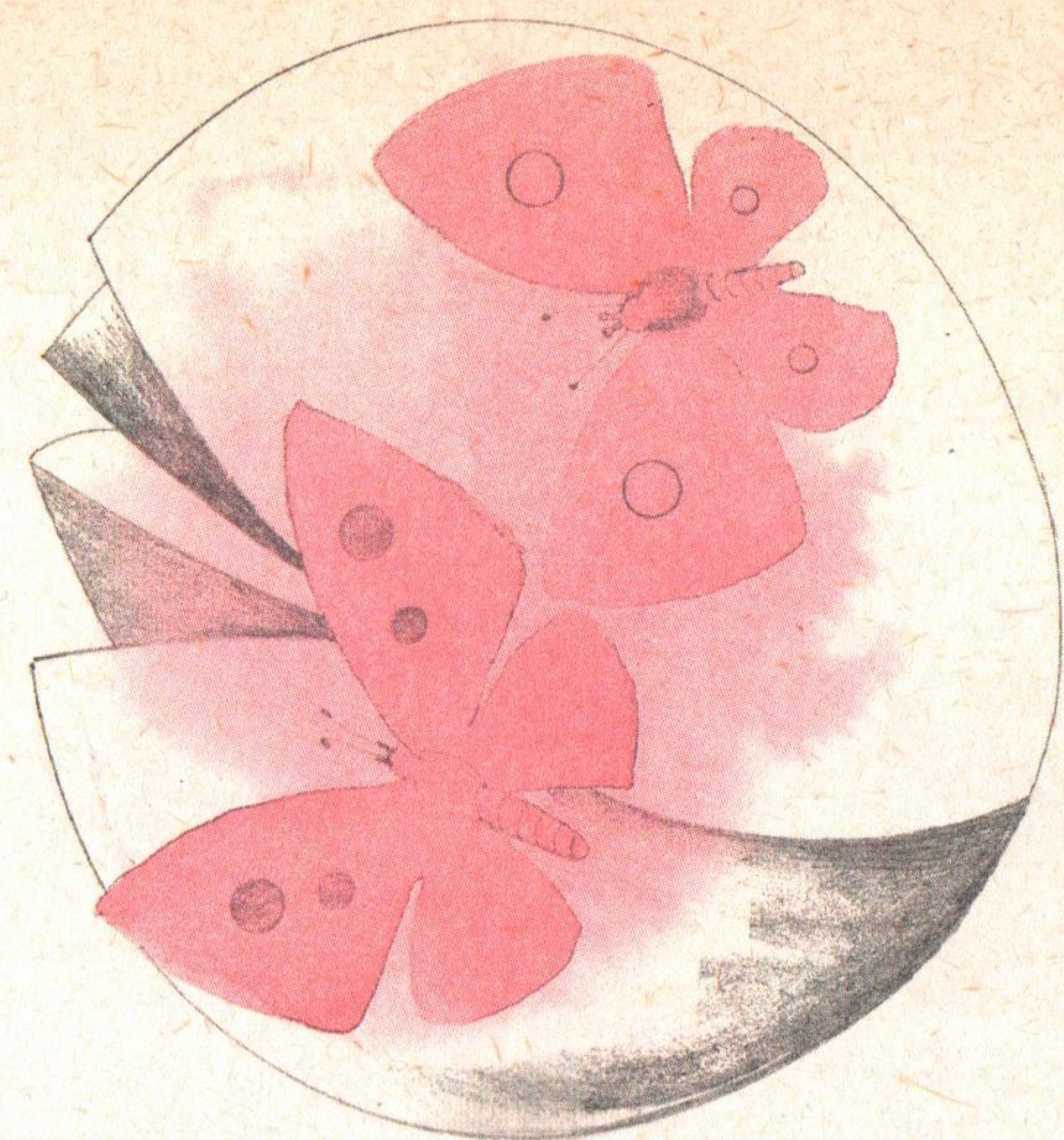
Takto to šlo celú jar i začiatok leta. Milan si po návrate zo školy urobil úlohy a potom sa ponáhal do záhrady, kde mal dedo preňho vždy pripravenú nejakú prácu. Keď ich mama volala na večeru, v duchu si vravel: Polovica mne, druhú polovicu Tanku! A nahlas poprosil mamu: „Mne daj, prosím ťa, na tanier menej!“

„Tank!“ zavolať Imro predposledný deň pred prázdninami na Milana. „Poď si s nami zahrať futbal!“

„Akýže je ten Tank,“ opravil ho Dežo. „Len sa na neho pozri! Veď je tenší než ty.“

„A kde budem hrať?“ spýtal sa Milan sebedovome.

„Kde by si hral,“ hovorí Dežo. „Predsa v útoku.“

Rozkvitnutý televízor

ŠTEFAN MORAVČÍK

Rozkvitol nám televízor,
rozvili sa drôty, skrutky...
Čo chcete od takej búdky!
Prvý program: teleruže.
Druhý program: nezabúdky.

Žmurkám, celý vylakaný.
Stlačím gombík: tulipány!
Dva motýle sedia na nich,
o počasí klebetia.
Keď pridám zvuk — odletia.

Večer ako rozmarínček
zazvoní mi večerníček:
dobrý Dunčo dokvitne.
Počuť čiesi kroky v tme.
Dunčo ľahol, stíšim hlas,
teraz nechám snívať vás.

Ako zajac naháňal psa

JOZEF PAVLOVIČ

Zajac sa ani nepamätá, kedy naposledy jedol. Je hladný ako stodola.

„Tu bolo kedysi repné pole!“ teší sa. Potom odhrabe závej, lenže pod ním ďalší.

Spomenul si zajac na záhradku, v ktorej zanechal nedojedený kaleráb.

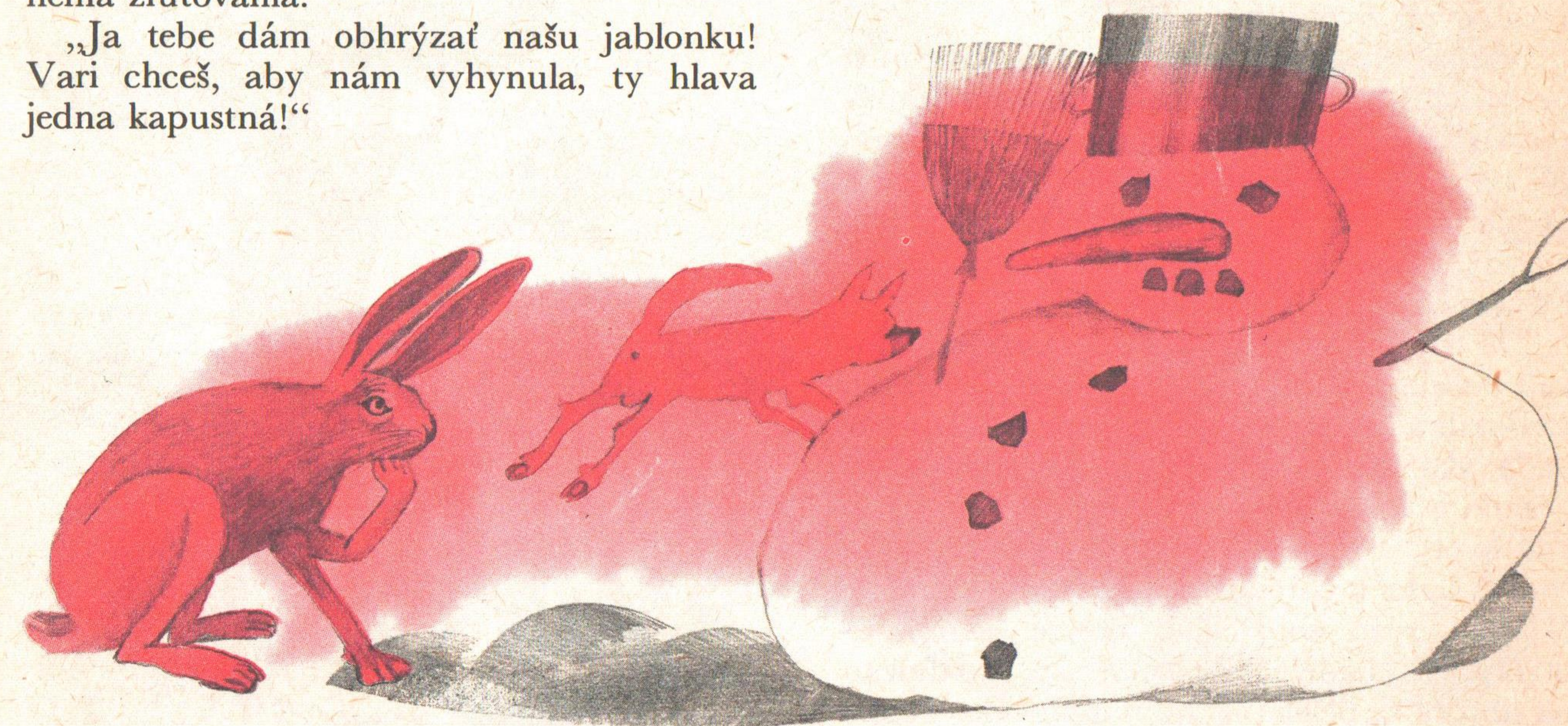
„Ako však preskočím plot, keď som celý zoslabnutý od hladu?“

Lenže plot nebolo treba preskakovať. Sneh ho znížil tak, že sa dal preskočiť. Nájst však miesto, kde sa podel kaleráb, bola holá nemožnosť.

Šťastie však zajka neobišlo. Narazil nosom do jablonky. Už sa chce do nej pustiť, no nečakane sa naň oborí veľké psisko.

Vidí zajac, že svojmu osudu neutečie, veď od hladu ledva nohy vlečie. A ten paskudník nemá zľutovania:

„Ja tebe dám obhrýzať našu jablonku! Vari chceš, aby nám vyhynula, ty hlava jedna kapustná!“

Tak to povedať nemal. Kto to kedy videl, pripomínať zajacovi za zimného hladovania takú dobrotu!

Vidí zajac, že nemá na výber. Zásoby sú hlboko pod snehom, stromčeky obhrýzať ne-slobodno. Jediná potrava, ktorá sa mu núka, je pes.

Zajac ani sám nevie, kde sa to v ňom nabralo; rozbehol sa za psom. Nohy ho za ním nehnali, boli slabé ako mušky. Bude to asi tak, hnal ho hlad.

Pes zdúpnel, ničomu nerozumie.

„Ten zajac nie je normálny, určite má besnotu. Už len to by mi chýbalo, aby ma pohrýzol!“ Vylakal sa a uháňa cestou—necestou. Zajac mu dýcha na päty, jeho psí život visí na vlásku.

Mal pes šťastie zo samého pekla, že zajac zočil ešte väčšiu obludu. Na hlave mala hrniec, v ruke metlu, namiesto očí, zubov a gombíkov uhlie. A namiesto nosa... Veru zajacovi skoro vypadli oči od prekvapenia; snehuliak mal namiesto nosa krásnu mrkvu.

Tak sa psovi podarilo zachrániť pred zajacom. Tak sa zajacovi podarilo zachrániť pred hladom. Ale bohatiera, ktorý by uchránil snehuliakovu krásu, toho na tom svete nebolo.

Dobrodružstvá Sindibáda Námorníka

DRUHÁ CESTA

Sotva sa hostia na druhý deň poschádzali a zasadli si k poháru chladeného vína, námorník Sindibád začal rozprávať:

— Bratia moji, po návrate z prvej cesty som si dlho žil v záhaľke a radovánkach — tak dlho, až sa mi zunovali. Zacnelo sa mi po cudzích mestách a krajinách, po neznámych moriach a pevninách. Túžil som nadýchať sa čerstvého vzduchu, vidieť cudzích ľudí, počuť cudziu vravu, nadovšetko však hádam znovu obchodovať, pracovať a tak si zarábať na živobytie.

Nakúpil som veľa tovaru, vyhlíadol som si peknú loď a onedlho som sa spolu s ostatnými kupcami plavil šírym morom. Vari po týždni sme pristáli na ostrove, že si trochu pochodíme po pevnine, povystierame údy a oddýchame si z ustavičného pohojdávania na vlnách.

Bol to utešený ostrov. Košaté stromy núkali ovocie a príjemný chládok, na konároch štebotali a čívkali vtáky, v bystrinách šumela voda ako krištál a vysoko na jasnom nebi svietilo a hrialo slnko. Všade tuho rozvonivali kvety a omamovali zmysly. Nečudo, že som si sadol k zurčiacemu prameňu a zaspal.

Akú hrôzu som však pocítil, keď som otvoril oči. Nikde už ani človečička, iba ďaleko na obzore sa beleli plachty mojej lode. Trpkosť

som v duchu obviňoval priateľov, že pri odchode nik na mňa nepomyslel, ba ani kapitán sa nespýtal, či sa na loď vrátili všetci. Najväčšmi som však obviňoval sám seba, že sa mi doma zunovalo dobré bydlie, že som sa nepoučil z útrap prvej cesty a že som si tak ľahkomyselne sadol k odľahlému prameňu, kde ma nik nemohol vidieť a kde som nevdojak zaspal.

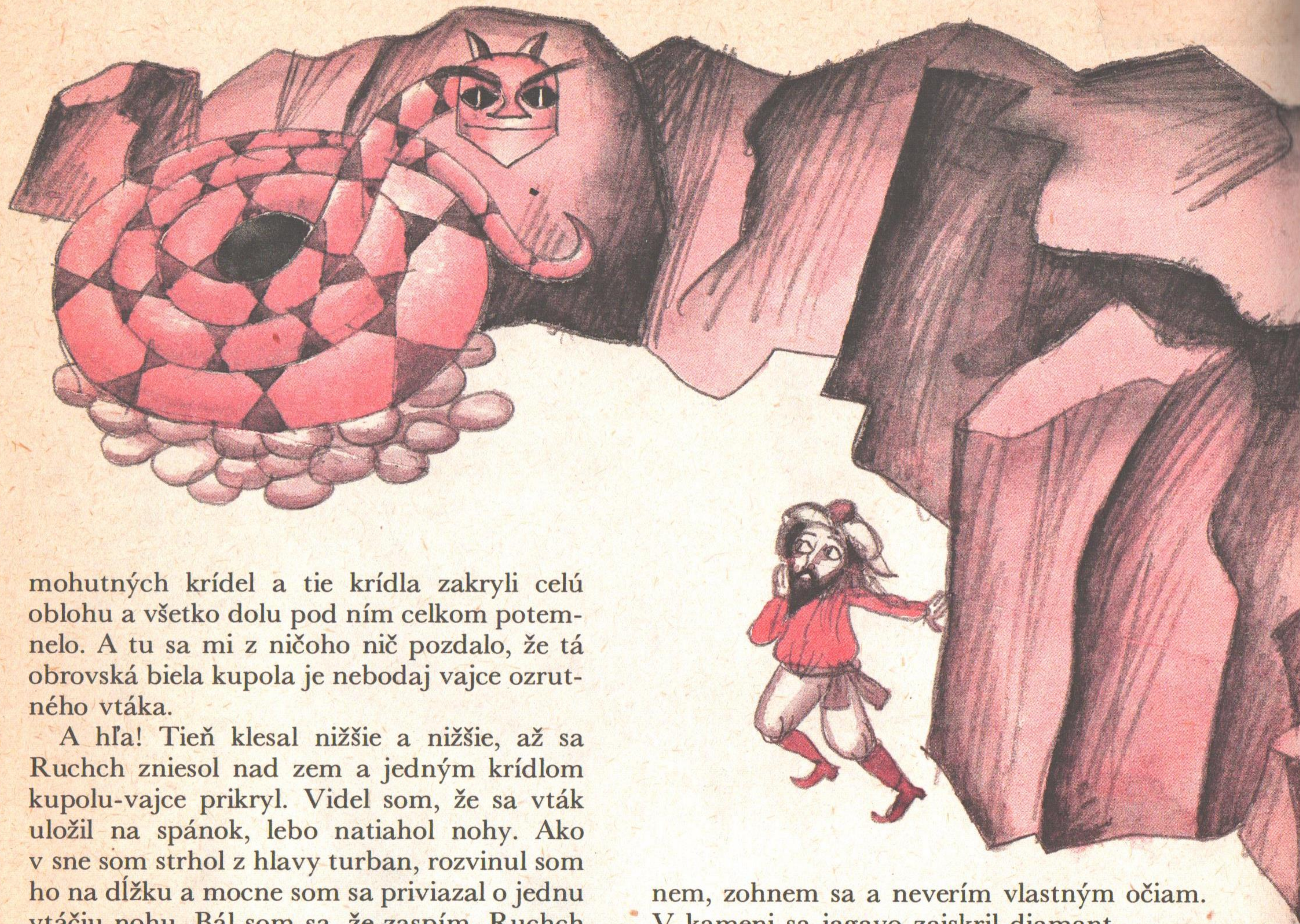
Najhoršie však bolo, že som neveril v záchranu, veď ktože by mohol úfať, že ho na pustom ostrove aj druhý raz niekto nájde. Táto myšlienka ma ťažila najväčšmi. Celkom som sa oddal zúfalstvu a horko som zaplakal.

Keď som sa ako-tak utíšil, pustil som sa naverímboha túlať po ostrove. Prešiel som z nohy na nohu hodný kus, no nikde cesty či chodníka, nikde stupaje po človeku či zveri. Keď som napokon v diaľke zazrel vysokánsky strom, chytrý som sa k nemu rozbehol a vyškriabal sa naň. Dookola sa rozprestierali väčšie i menšie ostrovy, piesčité násypy a valy, doširoka-dodaľeka sa vlnilo more a vysoko nado mnou sa klenul belasý príkrov neba.

Znovu som bedlivo hľadel na všetky strany, až som na obzore zočil akýsi dom. Zoskočil som zo stromu a rezko bežal tým smerom. Po dobrej chvíli som udychčane zastal pri obrovskej bielej stavbe, ktorá sa strmo týčila do výšav. Nebol to však dom, ale okrúhla kupola bez okien a dverí. Bezradne som okolo nej obchádzal a hľadal miesto, kadiaľ dnu vojsť, keď sa zrazu nado mnou zotmelo, akoby bol slnko zakryl mrak. Iste sa zvečerieva, pomyslel som si nevdojak, no vtom mi zišlo na um, čo som raz počul medzi námorníkmi.

Kdesi na ostrove uprostred širého mora hniezdi vraj obrovský vták Ruchch, ktorý si mláďatá krmieva slonmi. Pozrel som nahor — a naozaj! Vysoko v povetrí letel dravec

mohutných krídel a tie krídla zakryli celú oblohu a všetko dolu pod ním celkom potemnelo. A tu sa mi z ničoho nič pozdalo, že tá obrovská biela kupola je nebodaj vajce ozrutného vtáka.

A hľa! Tieň klesal nižšie a nižšie, až sa Ruchch zniesol nad zem a jedným krídlom kupolu-vajce prikryl. Videl som, že sa vták uložil na spánok, lebo natiahol nohy. Ako v sne som strhol z hlavy turban, rozvinul som ho na dĺžku a mocne som sa priviazal o jednu vtáčiu nohu. Báľ som sa, že zaspím, Ruchch odletí a ja sa už nikdy nevrátim domov. Dúfal som, že dravec zosadne niekde pri ľudskom obydľí, a privrel som viečka.

Sotva sa začalo brieždiť, vták sa s krikom vzniesol do výšky a plával povetrim zarovno s mrakmi. Keď sa znova zniesol na zem, chytro som sa odviazal a zvedavo som sa obzeral, kde som. Ocitol som sa na vysokom pustom vrchu. Vták čosi zdrapil, zamával krídlami a zamieril k nebu. V pazúroch sa mu hompáľal obrovský had.

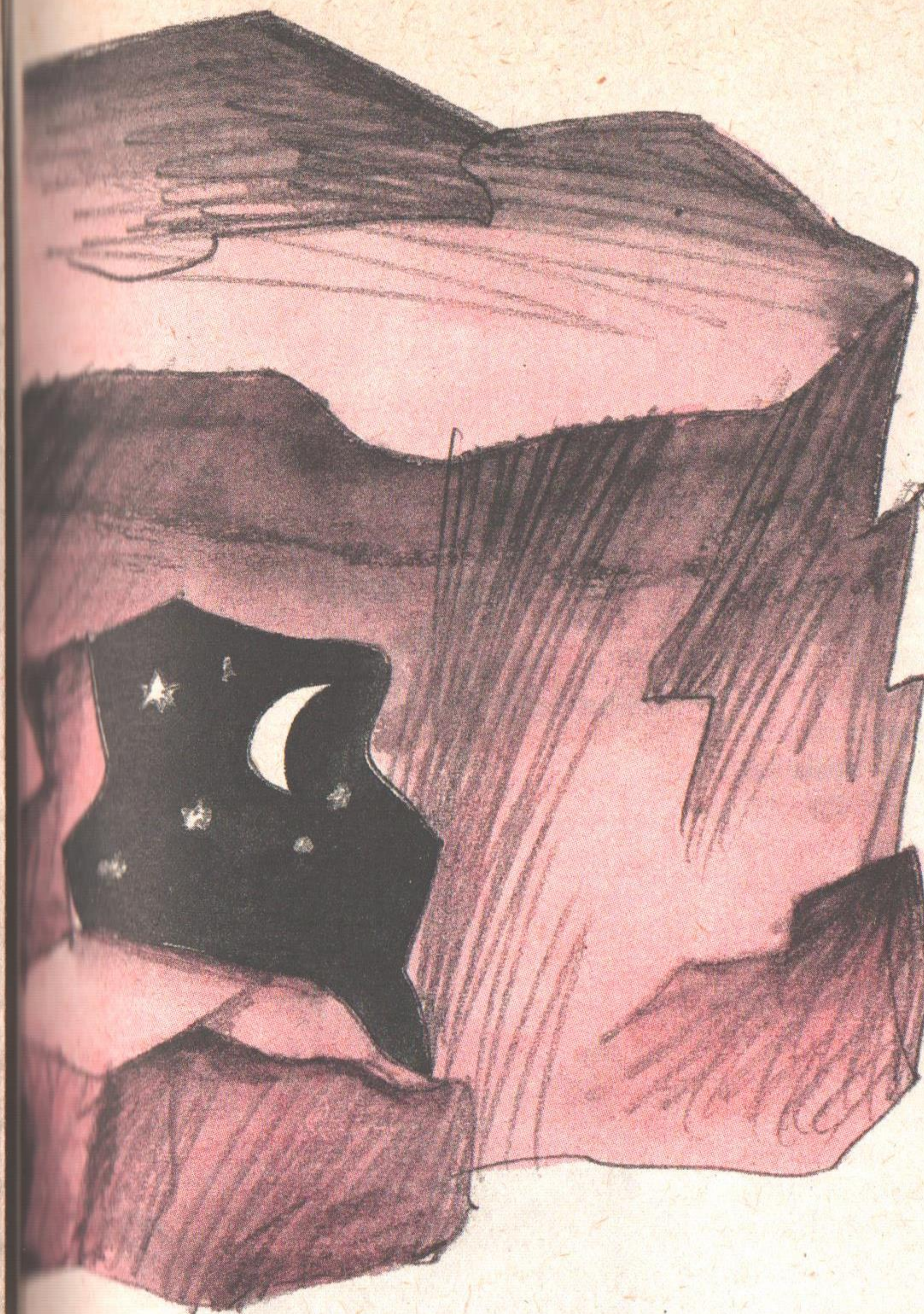
Porozhliadol som sa lepšie a stratil som všetku úfnosť. Vôkol ani vody, ani stromu, ani trávičky — všade sucho, pusto a mĺkvo. Začal som banovať za žirným ostrovom, lebo tu ma nebodaj čakala smrť smädcom. Spustil som sa z vrchu dolu do doliny, nad ktorou sa dvíhala nebotyčná hora. Idúcky o čosi zakop-

nem, zohnem sa a neverím vlastným očiam. V kameni sa jagavo zaiskril diamant.

Trblietavé drahokamy som potom nachádzal pri každom kroku. Čoskoro som však pobadal, že je tu nielen veľa diamantov, ale aj jedovatých hadov. Vyliezali z dier iba na mrku, lebo cez deň sa báli vtáka Ruchcha.

Blížila sa noc, a ja som nemal kde hlavu schýliť. Naveľa som našiel akúsi jaskyňu privalenú kameňom. Vopchal som sa cez úzky otvor a skalou som znova zatarasil vchod, aby som si v bezpečí oddýchol, no sotva som sa obzrel, zmeravel som hrôzou. V kúte som zazrel obrovského hada. Ležal na vajciach a stále na mňa uhrančivo hľadel. Celú noc som nezažmúril oka a ráno som zmorený strachom ledva vyliezol z jaskyne.

Vliekol som sa dolinou a pritom som jednostaj hľadal trávičku či korienok, aby som sa osviežil a posilnil. A zrazu — bác! Z ničoho

nič spadol predo mňa na zem podrezaný baran. Nikde som nikoho nevidel, nuž som usúdil, že zviera zhodil niekto z vrchu, ktorý sa vypínal nad dolinou. A tu som si spomenul na istého kupca, ktorý nám na lodi rozprával, ako sa z Diamantovej doliny získavajú diamanty. Z vrchu sa zhodí čerstvo zarezaná ovca či baran a na ich zakrvavené rúno sa prichytí zopár blyštavých drahokamov. Mocné orly sa potom vrhajú na zviera a v pazúroch ho privlečú na vrch. Tam už čakajú chlapi s bakoľami, odplašia vtáky a z ovčej vlny povyberajú diamanty.

'Tento baran bude moja spása!' pomyslel som si šťastne. Do záhybov na šatách i do všetkých vreciek som si nabral plno vzácnych kryštálikov, mocne som sa o zviera priviazal

a čakal na záchranu. Onedlho sa naozaj ozval trepot mocných krídel a vzápätí sa obrovský orol zakvačil do barana. Všetko sa stalo tak, ako som predvídal. Sotva vták spustil korisť na zem, ozval sa zobďaleč dupot a krik. Vyplašený dravec odletel.

Chytro som sa od zvieraťa odviazal a celý krvavý a zúbožený som sa postavil na nohy. Kupec sa už rozbehol k baranovi, no keď ma zazrel, od strachu pustil palicu a roztriasol sa na celom tele.

„Neboj sa, bratku!“ chcel som zakričať, no od slabosti som sotva vydal hlások. Po chvíli sa kupec predsa len osmelil a podišiel bližšie.

„Neboj sa, bratku!“ riekol som ešte raz. „Som človek ako ty a len vďaka tvojmu baranovi som ešte nažive.“ A porozprával som mu, čo som skúsil a akú hrôzu som prežil. Naostatok som mu daroval za hrsť diamantov.

Pribehli k nám aj ostatní kupci a vypytovaníu nebolo konca-kraja. Keď tí dobrí ľudia videli, že od vyčerpania ledva hýbem jazykom, dali mi jesť a piť a odvedli ma do svojho príbytku. Dlho som sa plavil s nimi morom. Cestou som vymieňal diamanty za iný tovar, poznával nové kraje a nové obyčaje, veľmi som však už túžil vrátiť sa domov. Bol som šťastný, keď som po dlhom čase znovu kráčal ulicami Bagdadu.

Drahokamy z Diamantovej doliny rozmnožili moje bohatstvo a ja som nešetril darmi a almužnami. Príbuzní, priatelia a susedia sa tešili mojej záchrane a zvolávali na mňa požehnanie.

Nuž toto sa mi, drahí moji hostia, prihodilo na mojej druhej ceste. A veru — nebola posledná.

*Keď človek-neposed srdce oddá svetu,
po prvej a druhej chystá cestu tretiu.*

(Pokračovanie)

Z rozprávok Tisíc a jednej noci prerozprávala HANA FERKOVÁ

ILUSTRUJE ONDREJ ZIMKA

Jedenást čiernych panien a dvanásta ešte černejšia

SLOVENSKÁ
LUDOVÁ ROZPRÁVKA

(Dokončenie)

Len čo sa kráľ dozvedel, že mu mládenec urazil dcéru, zaraz zabudol, že má od neho striebornú halúzku, zlatú Ialiu i diamantovú ružu, a prikázal katovi pripraviť ho o život.

Zaplakal vtedy mládenec prežalostne. Lež nie preto, že sa dostal do rúk katovi, plakal, že si čiernu pannu na Hamadejovu posteľ uvrhol.

„Ej, majster,“ vraví katovi na popravisku, „nože mi pohovvej do vtedy, kým si nevyslobodím milú z nešťastia. Keď to urobím, sám prídem a bez zdráhania si položím hlavu na tvoj klát.“

Uľútosťilo sa katovi nešťastného mládencu, nuž bol by mu prosbu splnil. Ba aj sám kráľ už oľutoval, že sa dal uniesť hnevom a prikázal potrestať toho, čo sa po tri razy nebál vojsť do jeho zakliatej hory. A veru by bol svoje slovo i vzal späť, ale kvôli dcére nemohol, lebo tá si nič neželala, iba mládenecovu smrť.

A tak hudci znovu zahráli, lež nie veselo, ale smutne, lebo tentoraz im už prichodilo vyhrávať mládenecovi naposlady.

„Iba tak sa nestane, čo sa má stať,“ povedal vtom mládenecovi

kráľ, „keď odvoláš, čo si povedal, a ešte i moju dcéru poprosíš o odpustenie.“

„To druhé môžem urobiť i hneď,“ vraví mládenec skrúšene, „ale to prvé nikdy, lebo moja panna je taká krásna, ako je pekné slnko na nebi.“

„Ale keď je to naozaj tak,“ povedala na to kráľova dcéra, „prečo nám ju neukážeš? Na vlastné oči by sme sa presvedčili, či lužeš, alebo hovoríš pravdu.“

Vtom sa ozval dupot koní, hrkot koča, a kým sa všetci, čo stáli okolo popraviska, spamätali, už tam bol taký jagavý koč, že sa naň ani len hľadieť nedalo. Nuž žmúril oči kráľ i kat, princezná i mládenec, a keď si konečne na ligot privykli, zamreli od údivu znova, lebo z koča vystúpila panna, akú ešte v živote nevideli.

„Nedodržal si, čo si mi slúbil,“ vraví napoly biela a napoly čierna dievčina mládenecovi. „Ale vám,“ obrátila sa ku kráľovi, „pravdu hovoril.“

Nato si stiahla z nohy črievicu a vtedy všetci, čo tam boli, od údivu zamreli po tretí raz, lebo dievčina mala celú päťu posiatu perlamami.

„Pravdu si vravel,“ povedala kráľova dcéra mládenecovi, a hneď i posmutnela, lebo neverila, že by to naozaj tak bolo.

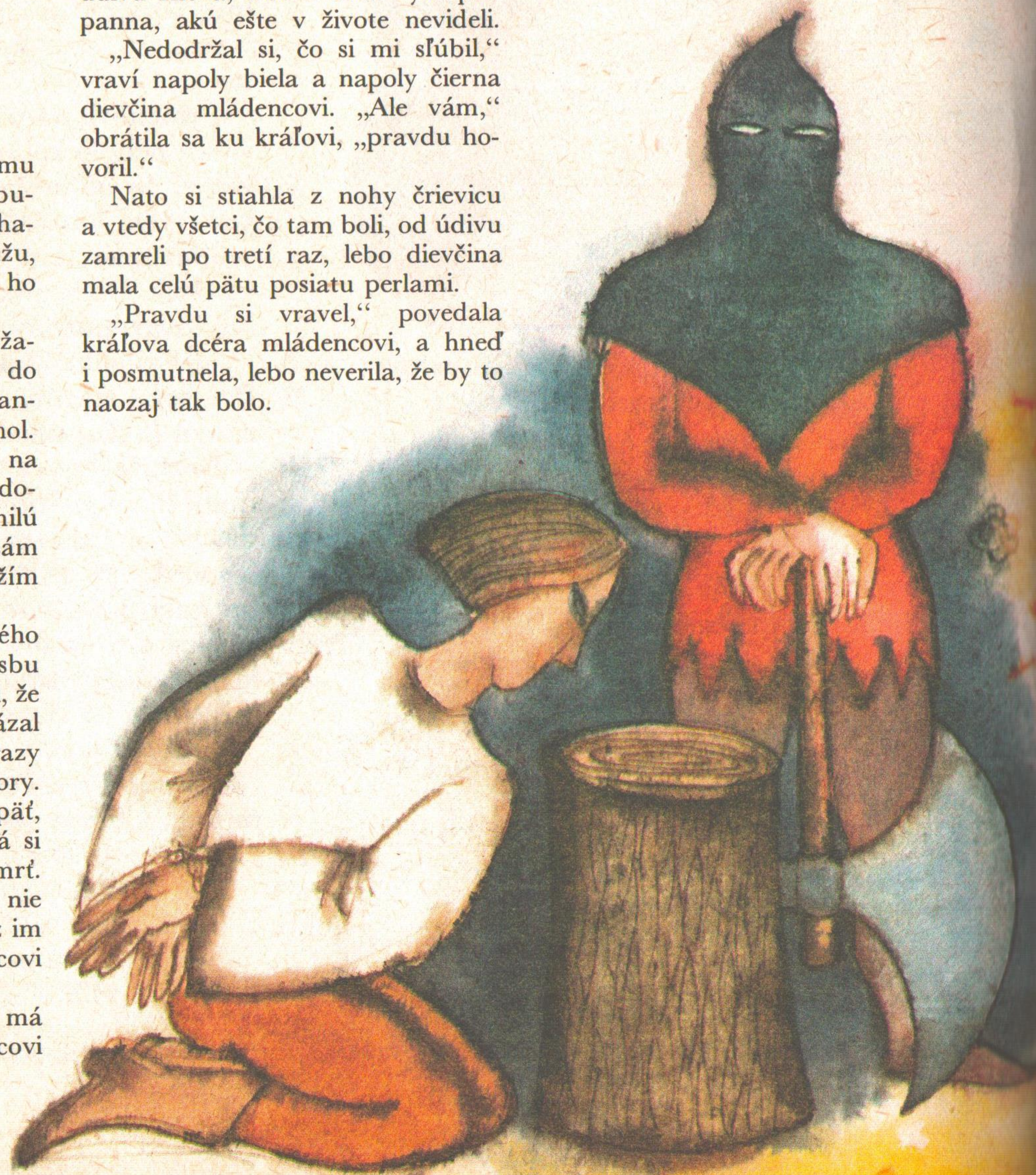
Lež smutná zostala i odpoly čierne a dopoly biela dievčina. Ba keď pristúpila k mládenecovi, už mu len plačúci vravela:

„Niet chodníka, po ktorom by si mohol za mnou prísť, nuž nehľadaj, čo nájsť nemožno.“

A ako to povedala, zaraz bola preč, len črievica, čo si z nohy stiahla, zostala po nej, aby si nik ani náhodou nepomyslel, že všetko to bol iba sen, čo sa im prisnil za bieleho dňa.

Rozviazal vtedy kat mládenecovi ruky a kráľ mu vraví:

„Neluhaj si, aby si si život zachránil, nuž hoden si kráľovskej odmeny. Od tejto chvíle je pol čiernej hory tvojej, a ak ti je vôľa, môžeš si vziať i moju dcéru za ženu.“

Uklonil sa mládenec kráľovi, poďakoval sa mu za dar i priazeň, no nevzal si jedno, neprijal druhé.

„Ja už len ta pôjdem, kam nemám ísť,“ hovorí, „lebo keby som tu i ostal, srdce by mi inde chodilo. A to by pre vás bolo zle, no pre mňa ešte horšie.“

S tým sa pobral, kam ho oči viedli. I šiel tak sedem rokov, sedem mesiacov a sedem dní, až prišiel k vyhni, v ktorej búšilo do nákovy dvadsaťštyri tovarišov a jeden starý kováč.

„Čože sa to tam robí?“ vraví kováč tovarišom, keď sa spred vyhne ozval psí brechot. „Nože, Hric,“ poslať jedného z nich von, „choď sa tam pozrieť, lebo som tu už sto rokov, a pes za ten čas ešte ani raz nezabrechal.“

Vyšiel tovariš z vyhne, po ňom aj ostatní a všetci sa náramne čudujú, lebo čo sú v učení, nevideli ani vtáčika-letáčika, ničo živého človeka.

„A ty že si sem po čo prišiel, synak?“ pýta sa mládencu starý

kováč. „Azda sa nechceš i ty priučiť môjmu remeslu?“

„Veru nie,“ vraví mládenec. „A nikdy by som nebol prišiel, keby som nehľadal pannu, čo bola ako žúžoľ, kým sa jej päta bielymi perlami nestrblietala. Nuž povedzte mi, dobrí ľudia, či ste o nej aspoň nechyrovali, ak už neviete, kde je.“

Pokrútili hlavami tovariši, pokrútil hlavou starý kováč.

„My nevieme, ale možno vie môj starší brat,“ hovorí napokon. „Lenže keby to i naisto vedel, ty sa to nikdy nedozvieš, lebo po ceste, čo k nemu vedie, neprešiel ešte nijaký človek na svete.“

„A to zas nie,“ povedal smelo mládenec. „Bol som ja po tri razy v takej hore, čo som sa z nej nemal ani raz vrátiť, i sem som šiel po cestách-necestách, nuž len dáko prejdem i po tej, čo vedie k vášmu bratovi.“

Lenže keď kováč ukázal mládenecovi, kadiaľ má ísť, razom bolo po jeho smelosti. Lebo nebola to cesta ani prašná, ani kamením vysypaná, ale taká, čo blčala, sťa by v nej tisíc smolných fakiel horelo.

„Tu mi naozaj neostáva nič iné, len vrátiť sa,“ vraví si smutne mládenec, keď tu odrazu ohnivá cesta tak zapraskala, akoby niekto od veľkej bolesti skríkol.

Pomyslel si vtedy mládenec, že tak kričí jeho panna, nuž neváhal ani chvíľu, rovno do ohnivej cesty vykročil.

„Ej, synak,“ prekvapil sa kováčov brat, keď sa jedného dňa zjavil pred jeho domom obhorený mládenec, „a čože ty tu hľadáš? Azda sa len nechceš naučiť odo mňa kolárskemu remeslu?“

„Veru nie,“ vraví mládenec, „lebo hľadám pannu, čo bola ako žúžoľ, kým sa jej päta nestrblietala. Nuž poveďte mi, či som sem prišiel nadarmo, alebo ste o nej už niekedy počuli?“

„Počul, synak,“ vraví starý kolár, „ale kde je, to neviem. No možno to vie môj najstarší brat, mlynár: No aj keď to vie, ty sa to nedozvieš nikdy, lebo medzi mojím domom a jeho mlynom tečie rieka, ktorú ešte nijaký živý tvor ani neprebrodil, ani nepreplával.“

„Veď i s cestou tak bolo, a prešiel som,“ hovorí na to mládenec, „nuž vari prejdem i cez rieku.“

S tým sa pobral, kde mu ukázal stavec, no tam už neurobil ani krok, lebo pred ním sa valila taká divá rieka, že by i storočný dub z koreňov vyvrátila. A keby sa len valila, ale i vrela, horúce bubliny vyprskovala,

že sa pri nej ani len dýchať nedalo.

Poodstúpil od nej mládenec, na odchod sa zberal, no vtedy rieka tak zastonala, akoby človek od bolesti vykrikol.

Možno tak trpí i moja panna, pomyslel si mládenec a zaraz skočil do jej divokých, vriacich vln.

„A či dobre vidím, alebo sa mi to iba marí?“ pretiera si mlynár v údive oči, keď sa pred ním zjavil mládenec; obhorený a obarený na tvári aj rukách, na hrudi i na nohách, len s očami zdravými, ako ich mal prv. „Veď ako svet svetom stojí, z tejto rieky nevyšiel ešte nijaký živý človek. A ty aj keď si vyšiel, daromne si trpel, lebo akože ťa takého nemohúceho môžem vyučiť môjmu remeslu?“

„Veď som ja nie preto prišiel,“ vraví mládenec, „ale aby som sa prezvedel, kde je chodník, po ktorom sa dostanem k panne, čo bola ako žúžoľ, kým sa jej päta nestrblila.“

„A či si nespomínaš, že ti povedala, niet chodníka, po ktorom by si mohol za mnou prísť, nuž nehľadaj, čo najst nemožno?“

„Spomínam,“ hovorí mládenec, „ale ak je tak i naozaj, sám ten chodník vyšliapem.“

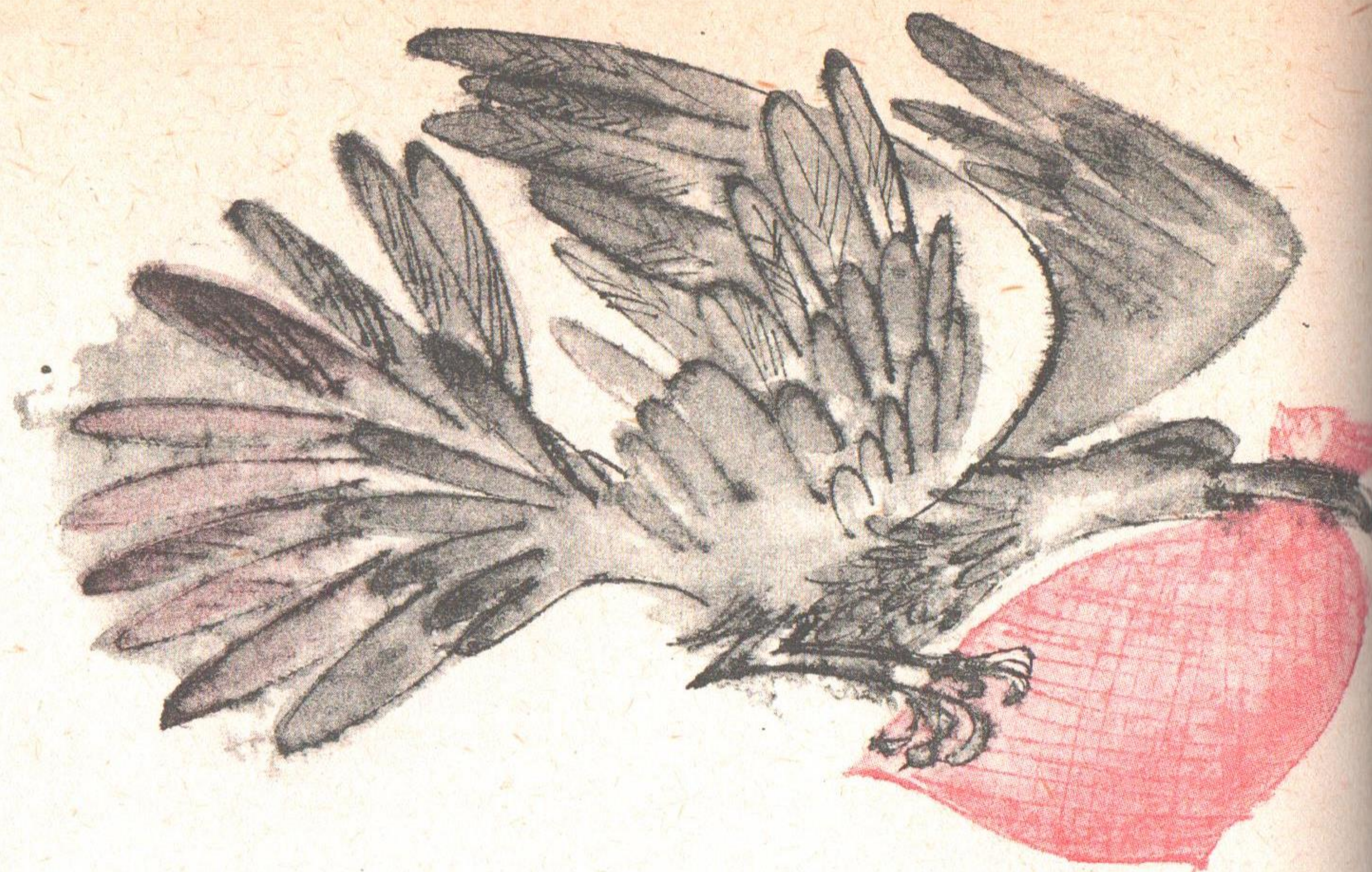
„Nevyšliapal by si, ani keby si nemal obhorené nohy,“ vraví mlynár, „lebo k tvojej panne nemožno ísť po zemi, ale iba cez morskú vodu.“

Zaplakal vtedy mládenec prežalostne, a keďže nemal ku komu ísť, zostal tam, kde bol. A vari by tam bol ostal naveky, keby raz v noci nebol zazrel, ako na dvor mlyna zosadol obrovský vták s veľkým vrecom zrna.

„Čože je to za čudo?“ pýta sa mládenec mlynára, keď vták od únavy zaspal.

„To je Nochtenvták,“ odvetil mlynár a šiel do mlyna zomlieť zrna, čo vták priniesol.

Darmo mládenec za ním bežal, márne sa na obrovského vtáka vypytoval, mlynár mu už o ňom nechcel povedať ani slovo. Až naveľa, keď sa mládenec nedal nijako odbiť, hovorí:

„Odtiaľ prilieta, kde je Hamadejova posteľ.“

„Ale veď, kde je Hamadejova posteľ, tam je i moja panna,“ vykrikol mládenec a hneď aj chce ísť vtáka budieť, aby ho k nej odniesol.

„Len ho ty nechaj, ako je,“ vraví mlynár, „lebo len dotiaľ je s tebou dobre, pokiaľ spí. Keď sa zobudí a nájde ťa tu, zle bude so mnou, no s tebou ešte horšie.“

„Bol som ja v čiernej hore, odkiaľ sa tristo horárov nevrátilo, prešiel som po ohňovej ceste, ba aj vriacu riekku som prebrodil, nuž azda bude stáť šťastie pri mne i tentoraz.“

Krútil mlynár neveriacky hlavou, mládencovi jeho úmysel vyvrával. Lenže všetko zbytočne robil, lebo mládenec vraví:

„Ak mi chcete pomôcť, nezalamujte nado mnou rukami, ale ma dobre zašite do toho vreca, v ktorom si Nochtenvták odnesie múku.“

Urobil teda mlynár, o čo ho mládenec žiadal. Lenže Nochtenvták, len čo sa prebudil, zlovestne rozďalil zobák, udrel krídlami o zem, až sa mlynica zatriasla, a vraví:

„Človečinu cítim, kdeže je?“

Ale mlynár len rukou hodil:

„Kdeže by sa tu vzal človek, keď lietat' nevie a cez vriacu riekku preplávať nemôže.“

„To je pravda,“ uspokojil sa Nochtenvták máličko, no po chvíľke znova zajastril: „Ale ja ho cítim i tak.“

„Možno sa ti to iba prisnilo,“ vraví mlynár, „a ak nie, nuž vieter privial človečiu vôňu z druhého brehu.“

Na to sa už Nochtenvták upokojil celkom, schytil vreco do pazúrov a poďho preč.

Ej, nebolo veru mládencovi jedno, keď zacítil svišťanie vetra okolo uší. Strach ho pochytil, lenže ani vtedy neľutoval, že neostal radšej dolu na zemi. Oj, vydrží on všetko na svete, len nech už odčiní, čo tak nerozvážne zavinil. A bolo by sa azda všetko dobre skončilo, keby Nochtenvták nebol zadrupal pazúrom vreco. Lebo ako to urobil, zazrel mládenca, a keď ho zazrel, zaraz z pazúrov vreco vypustil.

Padal mládenec z vysoka, so životom sa lúčil, lež ako dosiaľ, ani tentoraz mu nebolo súdené zahynúť. Lebo odrazu len strepotal popri ňom krdeľ jedenástich kačiek, čo v čiernej hore stretával, schytil vreco do zobákov a zniesol sa s ním na zem.

Podakoval sa mládenec kačkám za záchranu a vraví:

„A či by ste ma, kačičky, neodniesli tam, kde trpí vaša pani?“

Zhŕkli sa kačky dokopy, akoby sa radili, čo urobiť, keď sa vtom obďaleč zjavilo akési dievča.

„Ej, veď si mi ty už len vykonala,“ rozžialil sa mládenec, keď vyľakané kačky strepotali krídlami a poďho preč.

No len čo sa dievčaťu lepšie prizrel, nevedel od radosti čo robiť, lebo si v ňom spoznal dávno stratenú sestru. Ba v tej chvíli aj na svoju pannu zabudol, len sestre sa tešil, no tá zakaždým, keď pozrela na jeho spálené a obarené telo, zaplakala, rukami zalomila.

„A čože ty nariekaš, sestrička,“ vraví jej brat, „keď by si sa mala veseliť. Veď nielenže sme sa my dvaja stretli, ale ja som už veľmi blízko tej, čo si na sobáš povediem.“

„Veru blízko si,“ hovorí mu sestra, „ale aj veľmi ďaleko, lebo akože k nej prejdeš, keď vás delí hlbocizné more?“

Dumá mládenec, uvažuje, ale čím väčšmi rozmýšľa, tým väčšmi zosmutnieva, až napokon iba bezmocne zvesí hlavu.

„A či by si mi ty nevedela pomôcť?“ pýta sa sestry po chvíli.

„Vedela,“ vraví sestra, „lenže ak ti pomôžem, nikdy sa už odtiaľto nenavrátim. Nuž keď to vieš, ešte stále chceš, aby som ti pomohla?“

„Teraz už nie,“ povie brat a najradšej by ani nežil, tak mu je ťažko na duši.

V tom okamihu stojí pri nich napoly človek, napoly zviera a hovorí bratovi:

„Chyť sa ma okolo krku, odnesiem ťa, kde moja sestra trpí.“ Nechápal brat ani slova z toho, čo mu povedal netvor, ba sa ho i zľakol, ale jeho sestra sa nezatriasla ani len toľko, čo byľka vo vetre.

„Len urob, ako ti vraví,“ hovorí pokojne bratovi, „teraz sa ti už dobre povodí.“

Spomenul si brat, že sestra už raz vedela, čo sa má stať, nuž počúvol ju, chytil sa netvora a zrazu len stál pred pannou dopoly bielou a odpoly čiernou ako najčiernejší žúžoľ.

Potešil sa mládenec, keď sa na ňu pozrel, no čudné mu bolo, že tá, kvôli ktorej toľko prestál, sa ani neteší, ani neraduje, ale si v hrôze zakrýva oči.

„A čože je na mne také,“ pýta sa jej, „že si oči zakrývaš?“

Vzala nato panna zrkadielko malé ako dlaň a podala ho mládencovi.

Zahľadel sa mládenec do zrkadielka a dych sa mu zastavil; zo skielka naňho pozerala taká strašná tvár, že na ňu ani hľadieť nemohol. Vtedy už vedel, prečo sestra nariekala, keď ho zazrela, a vytušil i to, že daromne sa namáhal, márne v ohni i vriacej vode trpel, nikdy mu panna ženou nebude.

„A či by si azda chcel,“ pýta sa ho, „aby som sa deň čo deň triasla hrôzou, keď pozriem na teba?“

„Nie,“ pokrútil mládenec smutne hlavou, „nechcel.“

Nato sa perlová panna už milšie pozrela na mládenca a vraví:

„A aj keby si mi to želal, nemohla by som ti byť ženou, lebo do smrti musím zostať tu, na Hamadejovej posteli.“

Pozrel sa mládenec, kde ukazovala perlová panna, a teraz sa zas striasol on, lebo takú hrôzu ešte v živote nevidel.

„Veď keby som vedel,“ hovorí po chvíli, „ako ti mám pomôcť, pomohol by som ti.“

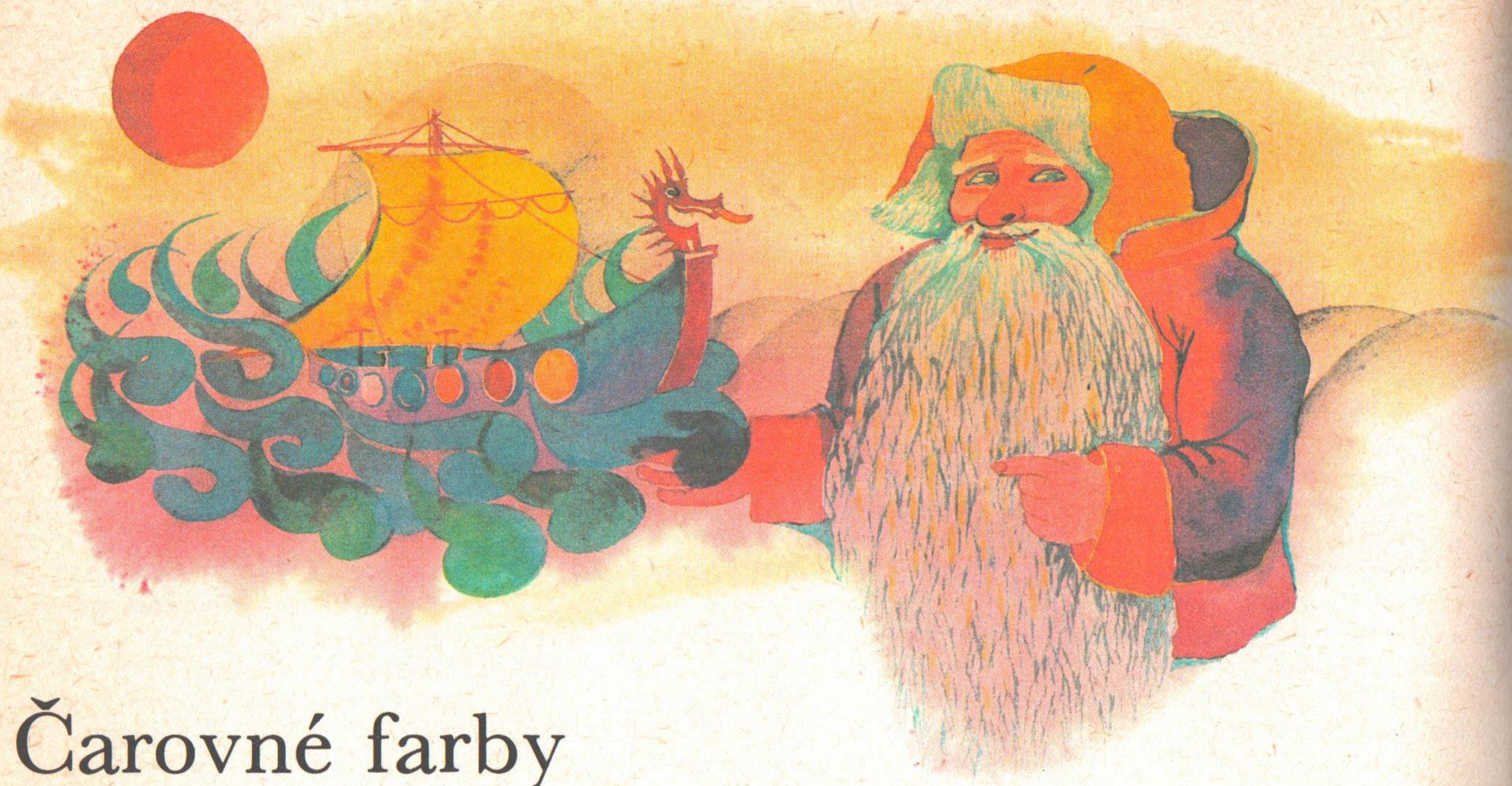
„Niet tu pomoci,“ vraví panna a zberá sa ľahnúť na Hamadejovu posteľ. „Iba ak by si si ľahol namiesto mňa, vtedy by si ma zachránil.“

Nerozmýšľala mládenec ani trocha, k Hamadejovej posteli vykročil. V tej chvíli sa zatriasla zem, potemnelo slnko, a keď sa znovu rozžiarilo, po mori a Hamadejovej posteli nebolo ani chýru. Ba ani odpoly čierna a dopoly biela panna tam nebola. Namiesto nej usmievala sa na mládenca, čo odrazu bol taký pekný ako prv, princezná celá perlami obsypaná. A bol tam i jej brat, čo ho Hamadej na netvora premenil, a nechýbala ani mládencova sestra, ktorá na kráľoviča s úľubou hľadela. Nuž hneď a zaraz bola tam dvojité svadba, na ktorú brat so sestrou prizvali aj starého kupca, čo ich kedysi pritúlil. A bol som tam aj ja, ale nie v sieni, za stolom. V kúte som sedel, vodu pil, žeby som im misky nepobil.

Prerozprával ONDREJ SLIACKY

ILUSTROVALA BLANKA VOTAVOVÁ

Čarovné farby

JEVGENIJ PERMIK

V jednu zimnú noc pred príchodom nového roku vybral bielovlasý starček-deduško Mráz zo svojho čarovného vrecúška sedem krásnych farieb. Neboli to len také obyčajné farby, lebo všetko, čo niekto nimi namaľoval, ožilo.

Deduško Mráz skúsil nimi namaľovať krídla bielučkých husí. Len čo domaľoval poslednú, husi zगतali a zatrepotali radostne krídlami. Potom sa mu zachcelo plaviť sa po širom mori. Namaľoval čarovnými farbami veľkú loď a želanie sa mu splnilo. A ak by bol nakreslil vesmírnu loď, celkom iste by bol na nej vyletel ku hviezdám.

Lež čarovné farby vedeli oživiť aj veci celkom obyčajné. Deduško Mráz bol ustatý, nuž si namaľoval stoličku. A hneď si na ňu mohol sadnúť.

Dlho potom sedel na tej stoličke a rozmýšľal, komu podarovať čarovné farby.

Napokon ich zanesol malému chlapcovi,

čo býval v domčeku pod horou. Chlapček sa farbám veľmi potešil a hneď sa aj pustil do kreslenia. Namaľoval teplú šatku pre starú mamu, mame sviatočné šaty a otcovi poľovnícku pušku. Slepému starčekovi, ktorý mu každý večer rozprával krásne rozprávky, namaľoval oči a sebe i kamarátom novú veľkú školu.

Lenže z darčiekov veľa radosti nebolo. Veď starej mamina šatka vyzerala ako handra na umývanie dlážky a šaty, ktorými chcel potešiť mamu, boli akési široké a flakaté. Poľovnícka puška vyzerala zasa ako obyčajná palica. Oči slepeho starčeka pripomínali dve belasé machule, a čo bolo najhoršie, vôbec mu nepomohli. A škola, ktorú chlapček maľoval s takou radosťou, mala krivé steny a strechu nachýlenú na jeden bok. Ujo školník do nej deti vôbec nevpustil, aby ich neprivalilo.

Chlapček bol taký zaujatý kreslením, že ani nevnímal, čo sa okolo neho robí. A tak na

ulici, čo viedla ku škole, sa zrazu zjavili stromy podobné metlám, kone s dvoma i piatimi nohami, autá s pokrivenými kolesami, domy s padajúcimi komínmi a vykrútenými strechami. Šaty a kabáty, do ktorých vyobliekal ľudí, mali vždy jeden rukáv dlhší ako druhý. Chlapček ešte namaľoval veľa všakovakých vecí, o ktorých sa domnieval, že nimi poteší ľudí, ale nik nebol spokojný.

„Ako si len mohol vytvoriť toľko vecí, z ktorých niet nijakého úžitku, a ani len pekné nie sú,“ čudovali sa všetci, ktorých chcel obdarovať oživenými kresbami.

Vtedy chlapček precitol a rozplakal sa. Tak veľmi chcel potešiť ľudí a urobiť ich šťastnými. Ponoril teda znova štetec do misiek s farbami, aby všetko ponaprával, lenže farieb niet. Minuli sa.

„Už nikdy nedokážem potešiť ľudí,“ zavzlykal chlapček a plakal tak srdcervúco, že mu deduško Mráz podaroval ďalšie farby.

„Lenže tieto sú celkom obyčajné,“ povedal. „No ak veľmi budeš chcieť, stanú sa čarovné aj ony.“

Chlapček prestal vzlykať a zamyslel sa. Ako to len urobiť, aby sa ľuďom jeho kresby páčili a aby sa obyčajné farby stali čarovnými? Ako nimi maľovať, aby priniesli ľuďom radosť, a nie žiaľ?

Namočil štetec do belasej farby a začal znova maľovať. Kreslil celý deň a celý večer, ani sa len nevystrel. Kreslil druhý, tretí i štvrtý deň, mesiace a roky. Maľoval všetko, čo bolo okolo neho, i to, čo ešte nikdy nikto nevidel: vlaky rýchlejšie ako vietor, lode podobajúce sa lietadlám, krásne mosty a budovy.

Ľudia si so zatajeným dychom obzerali jeho maľby:

„Aké sú to len krásne a zvláštne obrazy. A aké sú na nich čarovné farby!“ nadchýnali sa, hoci ich maliar maľoval celkom obyčajnými farbičkami.

Obrazy, ktoré vytvoril, boli také krásne a zaujímavé, že ľudia zatúžili ich oživiť. A tak všetko, čo maliar namaľoval na papier a plátno, začalo ožívať. Po koľajniciach

sa rozbiehali vlaky rýchlejšie ako vietor, široké rieky preklenuli mosty bez pilierov, ba i vesmírne lode sa dotkli hviezd.

Prel. VIERA JANUSOVÁ

Slovensko na prahu novoveku

Všetko pre národ

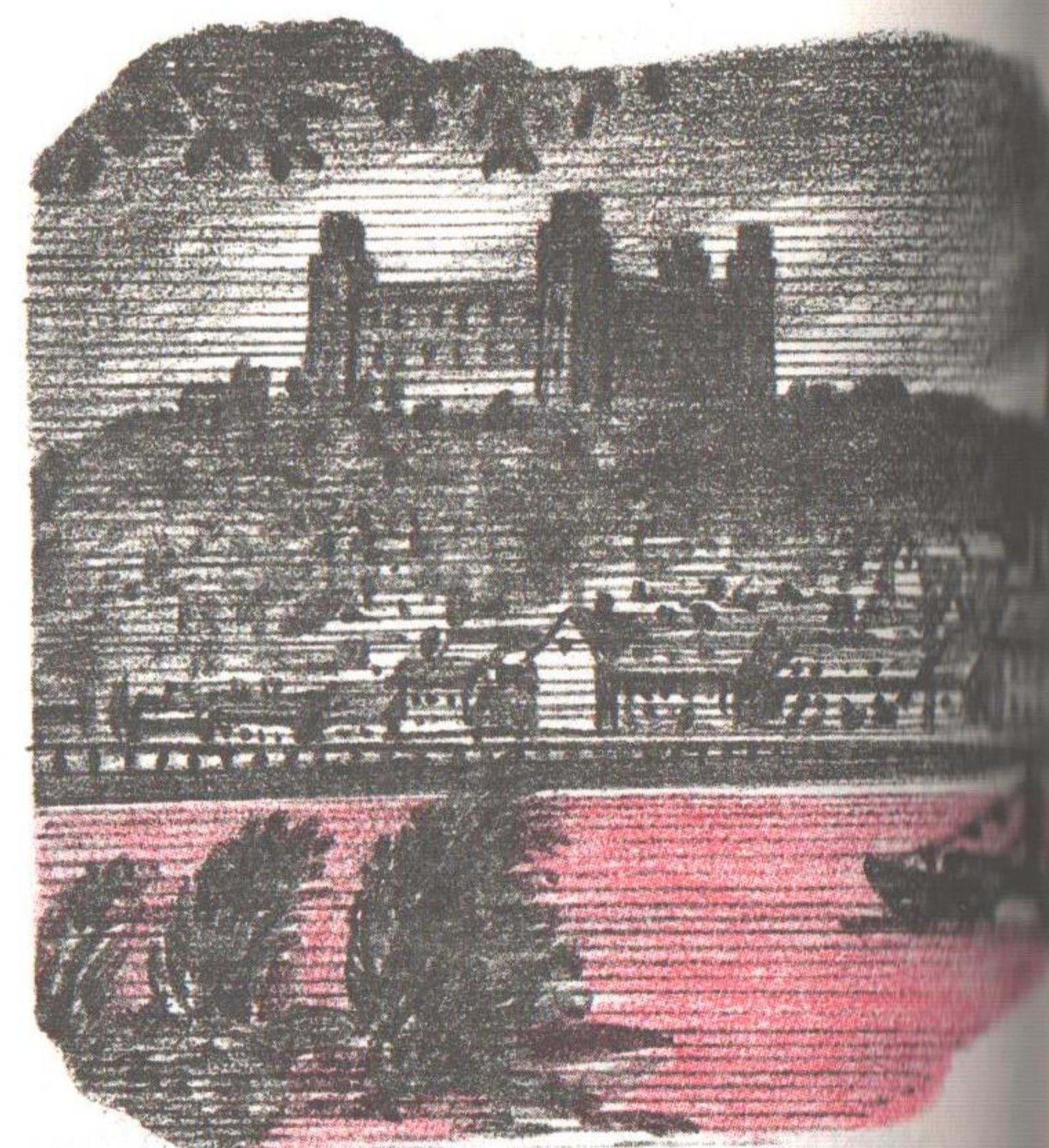
Školou čínorodého vlastenectva mladej slovenskej generácie sa stávali študentské spolky, ktoré sa vytvárali najmä pri vyšších evanjelických školách v Levoči, Kežmarku, Banskej Štiavnici, Prešove a inde. Najaktívnejší bol spolok na lýceu v Bratislave. Tu roku 1827 vznikla z iniciatívy národne uvedomelých študentov Spoločnosť česko-slovanská. Jej hlavným cieľom bolo „*všemožne v milém mateřském jazyku našém*“ (t. j. v češtine) *se vzdělávati*“. Zakladateľmi Spoločnosti boli Karol Štúr, Samo Chalupka, Daniel Lichard, Michal a Samuel Godrovci, Michal a Bohuslav Šulekovci a iní. Na týchto študentov mala veľký vplyv Kollárova básnická skladba Slávy dcera, najmä jej myšlienka slovanskej vzájomnosti, a eposy Jána Hollého, predovšetkým Svätopluk, ktorý ich naplňal národnou hrdosťou. Šafárikove Slovenské starožitnosti a národopisná mapa, ktoré

názorne ukazovali rozsiahlosť slovanských sídiel v minulosti, túto národnú hrdosť znásobovali.

Príchod Ľudovíta Štúra na lýceum

Ľudovít Štúr prišiel na lýceum ako štrnásťročný a čoskoro sa — podobne ako jeho spolužiaci — začal živo zaujímať o politické dianie v Uhorsku i v Európe. V tejto súvislosti naňho zvlášť zapôsobil starší druh, začínajúci básnik Samo Chalupka, ktorý cez letné prázdniny 1831 odišiel na pomoc povstaniu poľského ľudu za národnú slobodu. Študenti lýcea, i sám ich obľúbený profesor G. Schröer, sa stotožňovali s Chalupkovou vierou, že ide o zápas za slobodu všetkých. Študenti lýcea, a Štúr s nimi, čerpali však poučenie o rozličných sociálnych a politických veciach aj priamo zo života v Bratislave. Hlboko na nich zapôsobila udalosť zo začiatku 30. rokov, keď traja podpíť grófi valaškami dorúbali mestského úradníka, ktorý patrilo do politického krúžku vedeného ich profesorom Schröerom. Rozhorčilo ich, že len horko-ťažko si verejnú vnútila proces proti týmto vrahom, lebo tí sa pokúšali uplatniť staré šľachtické právo, podľa ktorého za takýto zločin stačilo zaplatiť 30 zlatých pokuty.

Ťažký zápas chudobných študentov lýcea o živobytie ich robil vnímavým na správy sociálneho obsahu. Takými boli zvesti o cholerovom roľníckom povstaní z roku 1831 na východnom Slovensku. Bol však potrebný ešte dlhší čas, kým sa zo študentov, vnímajúcich nepriaznivú sociálnu skutočnosť, stali jej vedomí odporcovia. Najprv museli zvládnuť všetko, čo im poskytovala škola. Každodenne sa učili po latinsky, po grécky a po maďarsky. Okrem toho museli si osvojiť veľa vlastivedných, matematických a prírodovedných poznatkov. Ľudovít Štúr — väčšmi ako jeho druhovia — prejavoval záujem o dejiny umenia a poli-

Bratislava v minulom storočí

tické vedy, nemecký a francúzsky jazyk i o jazyky bratských slovanských národov. Študoval aj práce tých mysliteľov, ktorí zdôrazňovali, že všetci ľudia by mali byť navzájom rovní a slobodní, pričom národy by sa nemali vyvyšovať jeden nad druhý.

Keď v roku 1832—1836 zasaďal v Bratislave uhorský snem, Štúr a niektorí jeho druhovia zoznámili sa so srbskými a chorvátskymi poslancami a tak získali politické poznatky a skúsenosti.

„Život náš dajme národu!“

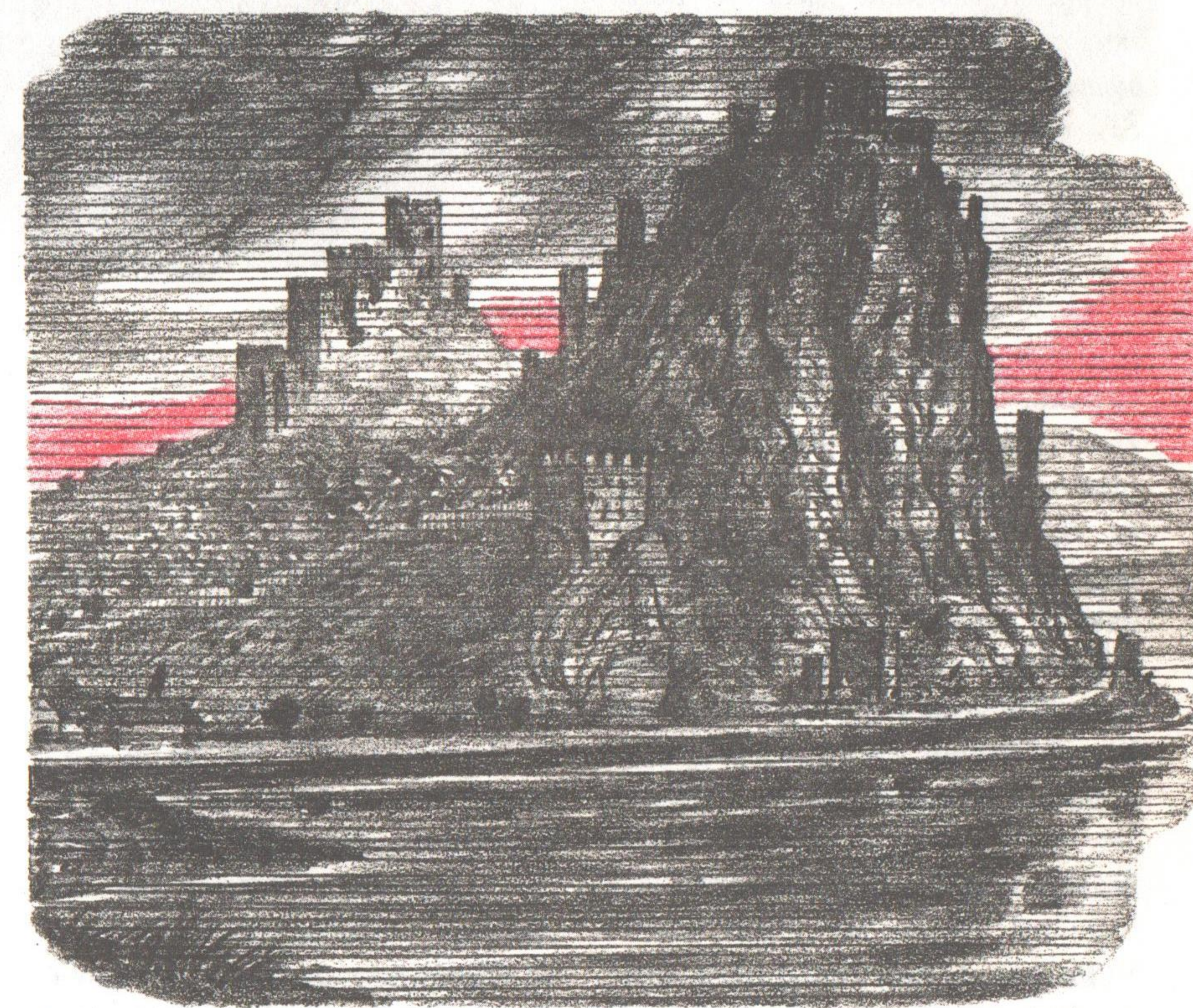
Štúr a jeho mladí druhovia pochopili veľmi skoro, že sa musia nielen sami vzdelávať, ale že pre národnú myšlienku musia získať i ostatných študentov na jednotlivých slovenských stredných školách. „*Národ je predmet môj, k tomu účelu tiecť majú všetky hodiny života... Život náš dajme národu!*“ napísal Ľudovít Štúr roku 1835 svojmu priateľovi Čendekovičovi. A aby túto myšlienku premenil v konkrétny čin, píše básne, v ktorých oslavuje slovenskú minulosť a súčasne sa opája vidinou významného zástoja Slovanov medzi ostatnými národmi. Získať mladých študentov pre národnú myšlienku mala aj pamätná vychádzka na Devín 24. apríla 1836.

Ľudovít Štúr a jeho druhovia pripravovali túto vychádzku tajne, pretože uhorským úradom boli trňom v oku vlastenecké podujatia slovenských študentov. Z Bratislavy na Devín odchádzali po skupinkách a v kratších časových odstupoch;

okrem Štúra sa na vychádzke zúčastnili J. M. Hurban, Daniel Krnůch, Ctiboh Zoch, Benjamín Pravoslav Červenák, August Horislav Škultéty, Ján Maróthy, Ján Bysterský, Pavol Čendekovič, Jaroslav Bórik a iní. Na Devíne si potom vypočuli prednášku o histórii Veľkomoravskej ríše, ktorú vraj úchvatne predniesol Ľ. Štúr. Po ňom — ako píše

„*Už um chce kralovať,
traste sa, tyrani,
už voľnosť prichodí,
tešte sa, otroci!*“

Ďalej mládež spievala vlastenecké piesne, medzi nimi — na nápev Nitra, milá Nitra — aj Štúrovu pieseň: „*Děvín, milý Děvín,
hrade osíralý,
pověz že nám, kedy*

Devínske bralo

J. M. Hurban — vystúpil Ctiboh Zoch „*na povýšené, z rumu devínskeho záležajúceho rečníšte a so zápalom duši svojej vlastným prednášal svoju ódu*“. Bola to báseň o slobode národa:

„*twoje hradby stály?
Moje hradby stály
v časech Rastislava:
On byl vašich otců,
on mých hradeb sláva...*“

Potom nasledoval rozhovor

o „nádejach Slávy“. Z diskusie utkveli Hurbanovi Štúrove slová, ktoré zachoval v knihe Ludovít Štúr; „*My sme členovia nesmierne veľkej spoločnosti, spoločnosti slovenského národa. My sme živšie než naši otcovia pocítili potrebu prebúdzat sa k sebedomiu, i kmeňa nášho slovenského i patričnosti našej k veľkému národu slovenskému. Nože sa teraz spoločne postarajme o to, aby nám nikdy nemohlo vyjsť z pamäti to, k čomu dnes sme sa povzbudzovali tu na rumoch zapadlej slávy otcov našich, čo sme si vzájomne sľubovali, za čo sme sa zaväzovali horliť, pracovať, bojovať a žiť.*“ Vzápätí nasledoval Štúrov návrh, aby si každý zvolil heslo do ďalšieho života (podobné, ako bolo jedno z jeho hesiel: „*Málo troviť, veľa tvoriť!*“)

Tiež, aby si každý slávnostne pridal k svojmu menu meno slovenské, ktoré by mu po celý život pripomínalo sľub, že bude pracovať pre slovenský národ, že sa naučí aspoň dva slovenské jazyky a že bude študovať slovenské dejiny a literatúru. Štúr prijal meno Velislav, Zoch Ctiboh, Červenák Pravoslav, Hurban Miloslav, Škultéty Horislav a podobne ostatní.

Návštevy slávnych Slovanov

Po devínskej slávnosti Štúr organizoval „dopisovateľstvo“ — združenie vybraných členov Spoločnosti, ktorí mali byť aj po odchode z bratislavských štúdií vo vzájomnom písomnom spojení s domácimi vlastencami, aj s významnými Slovanmi v zahraničí. Ich úlohou malo byť „*prebúdzanie národného ducha a rozširovanie vzdelanosti v národe sloven-*

skom, najmä medzi mládežou a ľudom pospolitým.“ Dopisovanie so slávnymi Slovanmi malo vyvrcholiť v ich návšteve na Slovensku. A skutočne. Už 16. júna 1836 vítajú štúrovci v Bratislave varšavského univerzitného profesora Alexandra Maciejowského, neskôr profesora univerzity v Charkove Izmaila Ivanoviča Sreznevského, Jána Kollára a viacerých významných českých vlastencov.

Prázdninová cesta štúrovcov

Na pôde Spoločnosti vznikol z iniciatívy Štúrovej odbor, ktorý umožňoval cestovať cez prázdniny do slovanských krajín alebo

do jednotlivých krajov Slovenska. Známa je Hurbanova cesta do českých krajov (napísal o nej knižnú prácu), i cesta Pavla Ollíka po Chorvátsku. Väčšina štúrovcov putovala cez prázdniny po jednotlivých krajoch Slovenska. Mali sa osobne zoznámiť so vzdelancami pôsobiacimi na vidieku, ďalej si mali všímať jazyk ľudu, jeho zvyky, obyčaje, piesne, porekadlá a príslovia. Jedným z výsledkov týchto prázdninových ciest bol poznatok, že stredná slovenčina mocne prenikla do západoslovenských nárečí a čiastočne aj do východoslovenských a že je na Slovensku najrozšírenejšia a najužívanejšia. To malo neskôr veľký význam

pre vznik spisovnej slovenčiny na základe stredoslovenského nárečia. Najdôležitejšou povinnosťou mladých štúrovcov bolo však zistiť, ako v budúcnosti zlepšiť postavenie svojho ľudu. Vyjadruje to aj inštrukcia vidieckym členom Spoločnosti, ktorú dostávali v „legitimácii“ člena Spoločnosti, v tzv. „osvätej listine“: „*Zásada naša všetko pre národ a jeho blaho nech je aj vašou zásadou. Pracujte podľa najlepších možností na osvete národnej. Vedte ľud náš, ktorému sa o národnom duchu ešte ani nespája, k poznaniu svojho národa, k poznaniu povinností k národu svojmu, k poznaniu neprávostí utláčateľov svojich. Vedte ľud náš nie k večnej trpezlivosti, ako dosiaľ naši kňazi činia, ale*

k odstraňovaniu násilia a utláčania. Vari je náš ľud pre otroctvo stvorený? Vari má večne len ako dobytok švihmi nepriateľských bičov trpieť? Moc nech sa mocou vytláča!“

Odpor mládeže proti feudalizmu

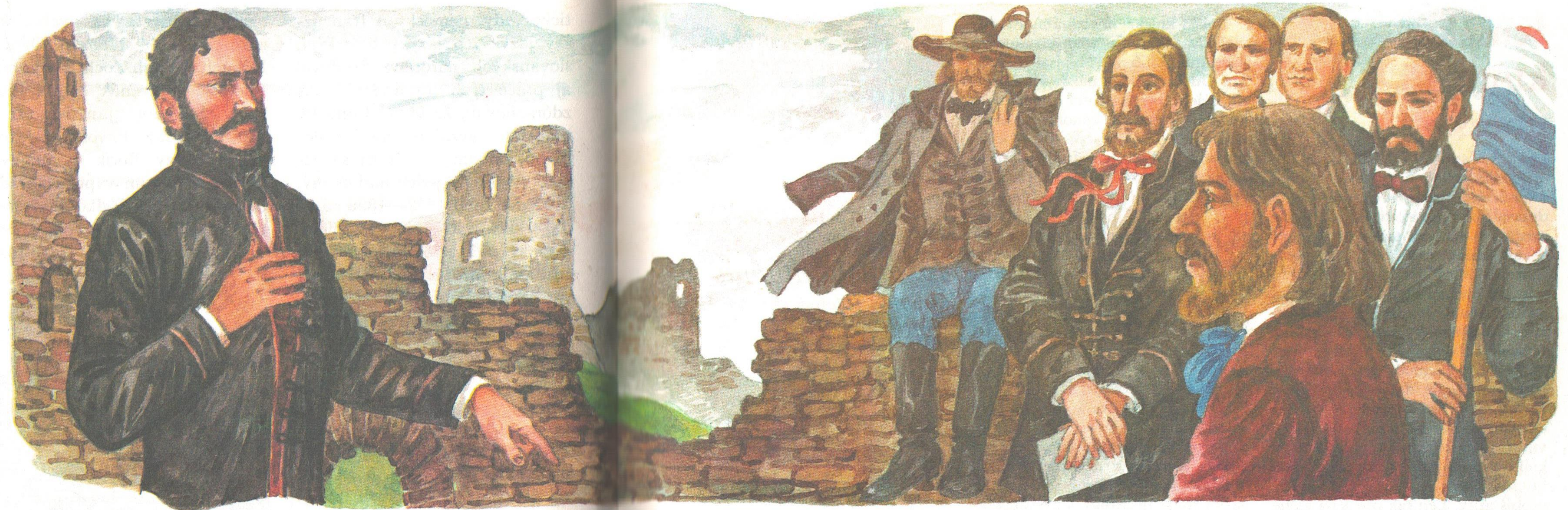
V tomto čase narastal u štúrovcov živelný odpor voči starému feudálnemu svetu. Búrili sa proti „tyranii“ a „otroctvu“ a horeli za slobodu a republikánske myšlienky. L. Štúr, vidiac na vlastné oči útlak ľudu, už roku 1837 rozhorčene vyjadril svoj odpor voči feudalizmu! „*Zamýšlam sa nad dejinami a vidím, že zlo to najväčšie, totiž feudalizmus a z neho*

vyplývajúca aristokracia boli príčinou tisícokrakých strastí, nešťastí, záhub, ktoré stíhali úprimný rod náš... Teraz hlavná je moja starosť, zásady tieto (feudálne) a ducha toho pre nás zhubného mladikom našim zoškliviť, čo robiť musíme, ak chceme, aby sme s ostatnými Slovanmi, kde to už na veľkom stupni má miesto, kráčali.“

Zrušiť poddanstvo, presadiť demokratické práva pre ľud, to bol nevyhnutný predpoklad pre vytvorenie jednoty slovenského národa.

(Pokračovanie)

Píše univ. prof. dr. JÁN HUČKO, DrSc.
Ilustruje JOZEF ČESNAK

Štúrova družina na Devíne

Knižky, ktoré ťa potešia

Je taký pekný zvyk, že do nového roka želáme jeden druhému všetko dobré, alebo aj najlepšie. Dúfam, že medzi to dobré patria aj pekné a zaujímavé knihy, nuž, milé deti, Slniečko vám želá veľa takýchto knižiek i veľa chuti do ich čítania.

Začať môžeš hoci aj knižočkou Evy Kováčovej **Urob si bábiky a panáky**. Z jej obálky hľadí Indiánka Nšo-či a Eskimák Qiwi, vzadu sú vyfotografované ďalšie báby: šatka Katka a plienka Lenka. A fúru ďalších bábik a panákov nájdeš vnútri. Nepochybujem, že keď si knihu prelistuješ a začítaš sa, začneš hútať, ktorý z výtvorov v knihe urobíš aj ty. Len tak pre seba alebo pre mladšieho bračeka, sestričku či pre nejaké iné dieťa zo svojho okolia. V knihe sú báby, s akými sa hrávali naše prastaré mamy a prastarí otcovia — boli to milé hračky z polienok, z kukuričného šúpolia, z handričiek. Zistíš, aké utešené bábiky sa dajú vyčariť z papiera, plsti, vlny, zo šijacích nití, z gombičiek, z koráلكov. A keďže dnes sme obklopení všelijakými plastickými hmotami, nič ti nebráni urobiť napríklad princeznú z plastikového lievika a pingpongových loptičiek alebo roboty z fliaš na čistiace prostriedky, zo stavebnicových kociek... Niektoré bábiky budeš mať hotové raz-dva, s inými sa zabavíš dlhšie a pri ich výrobe sa ti zide rada či pomoc rodičov. Istotne ti radi pomôžu a možno si vyslúžiš aj ich pochvalu za šikovné ruky.

Ďalšia knižka ťa zoznámí s tvojimi rovesníkmi z rôznych končín našej guľatej Zeme. Napísal ju **Eduard Odehnal** a má názov **Kamaráti na celom svete**. Autor precestoval kusisko sveta a mnohé z detí, o ktorých píše, sám poznal. Porozpráva ti o deťoch v Indii, Nepále, Mongolsku, vo Vietname, priblíži ti život malých Egyptanov, Maročanov, čierneho Juhoafričana Charlesa, na porovnanie ti uvedie obrázky zo života detí austrálskych domorodcov a potomkov bielych prisťahovalcov na austrálsky svetadiel, zavedie ťa do Spojených štátov amerických, do kubánskej školy, na predmestie brazílskeho veľkomesta, vezme ťa na návštevu k Igorovi do arktického Murmanska.

V jednej pesničke sa spieva: „Na svete je detí ako smetí...“ Pesnička je to pekná, no mne by sa väčšmi páčilo, keby sa v nej spievalo: „... detí ako kvetín.“ Lebo so smetami sa mi spája nečistota, s kvetmi krása. A je strašne nespravodlivé, že niektoré deti musia okúsiť aj ľudskú biedu. O tom sa tiež dočítaš v Kamarátoch na celom svete.

Do tretice si všimni knihu **Štefana PISOŇA Naše mestá**. Vyšla v edícii Atláška a môže ti byť dobrým sprievodcom po minulosti a prítomnosti slovenských miest. Možno ťa prekvapí, že sú medzi nimi napríklad Vysoké Tatry — akéže mesto, veď sú to vrchy! Alebo v knihe nájdeš Ľubietovú, hoci tam žije len niečo vyše tisíc obyvateľov, a mesto, odkiaľ si ty, v nej nie je, a pritom u vás žije viac ľudí. Ako to? Vari si autor vyberal mestá iba tak, ako sa mu zvidelo? Ale nie... je to preto, že — no to si už vlastne prečítaš ty sám.

ALBÍNA GARDOŠOVÁ

Správne odpovede na hádanky z 3. čísla: Muchotrávka červená, kapusta, dáždovka.

Knihu vyhrávajú: Školská družina I. odd., Příbovce; Alena Belianska, Zlaté Moravce; Marek Jánoška, Trnava.

Správna odpoveď na hádankársku rozprávku: Bociany, labute, žirafa.

Knihu dostanú: Peter Kováč, Trenčín; Zuzana Púčeková, Chynorany; Ladislav Regenda, Rudná.

Zahádam ti hádanku

JOZEF PAVLOVIČ

Štvornohá hádanka

*Skáču, skáču kamene,
aj hnedé, aj zelené.
Poskákali z buriny
do najbližšej bariny.*

Čo je to?

Páperová hádanka

*Štyri biele rohy
prikryli mi nohy,
jedno biele brucho
prikrylo mi ucho.*

Čo je to?

Okrídlená hádanka

*Malé oči vpredu
lúčinou ho vedú.
A tie veľké vzadu —
tie sú pre parádu.*

Čo je to?

Odpovede na hádanky a na hádankársku rozprávku z poslednej strany posielajte do 15. januára 1985 na korešpondenčnom listku — napíšte svoju adresu a vek. Trom vyžrebovaným výhercom pošleme peknú knihu.

Zápisník Slniečka

Tak tu máme nový rok. Aký bude? Isto nás kadečím prekvapí, no niečo vieme naisto. Napríklad, že Mladé letá oslávia 35 rokov. Ako všetkým oslávencom aj im dobre padnú gratulácie a zároveň sa posilujú gratulantov počastovať. Zápisník Mladým letám želá, aby sa im jednotlivé chody hostiny podarili, aby svojim čitateľom po celý rok ponúkali samé dobrotové knihy.

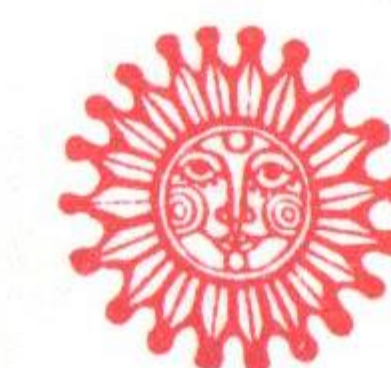
V decembri obsahoval Zápisník správičku o seminári mladých autorov pre deti a mládež. Pretože to bolo užitočné, podnetné stretnutie, poznamenajme si o ňom ešte niečo. Pripravil ho Zväz slovenských spisovateľov a Mladé letá. Účastníkov bolo neúrekom, nuž iba príklady: za ZSS spisovateľ L. Ballek, za Ministerstvo kultúry J. Kot, z Mladých liet ich riaditeľ, národný umelec R. Moric, redaktorky pôvodnej a predškolskej redakcie, literárni kritici a teoretici H. Pifko, E. Tučná, B. Šimonová, J. Smolková, Z. Stanislavová, redaktori časopisov Slniečko, Kamarát, Ohník, Zornička, Včielka,

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 821 08 Bratislava, Klinčová 35/a. Telefón 681-58, 645-87. Šéfredaktor

Kis Épitó. A napokon mladí, ale už aj známi autori: A. Ferko, D. Podracká, I. Kalaš, J. Uličiansky, M. Baslíková, A. Andreé...

Redaktori ML mali na jeseň príležitosť okrem každodennej slovenčiny potrénovať sa i v cudzích rečiach — ako vždy, keď do vydavateľstva zavíta zahraničná návšteva. Tentoraz to bol Lučezar Mišev a Ogiana Ivanova zo sofijského vydavateľstva Otečestvo, z čiermorskej Varny z vydavateľstva Georgi Bakalov prišiel Peter Stanev a ďalší hosť meral cestu až z Kuby, z havanského vydavateľstva Gente Nueva.

Ministerstvo zahraničných vecí ČSSR pripravilo pre poľské deti výstavu českých a slovenských kníh. Výstava bola v severopoľskom Šteťtíne a na jej otvorení 13. novembra sa za Mladé letá zúčastnila redaktorka prekladovej redakcie Vlasta Ballová.

Kto našiel pod vianočným stromčekom knihu a videlo sa mu, že capka s fajkou, čipernú svinku, rozbehnuté húsky a kačky odniekal pozná, tomu sa videlo dobre. Predajne totiž dostali nový papier, po-

tlačený zvieracími postavičkami, ktoré do detských kníh kreslil Jaroslav Vodrážka.

Od 7. do 14. novembra mohli bratislavské deti navštíviť svet fantastických bytostí, zakliatych a odkliatych krajín — stačilo zájsť do Poľského informačného a kultúrneho strediska, kde bola výstava „Rozprávky celého sveta v poľskej ilustrácii“. Medzi autormi obrázkov nechýbali ani viacerí nositelia cien a uznaní z bratislavského Bienále ilustrácií, zo súťaží v Lipsku a v Miláne.

A ešte tip pre všetkých, čo vedia čítať — Laura Devetachová: Panáčik v piesku. Sú to také pekné príbehy, že ich autorka, pokroková argentínska spisovateľka, roku 1975 dostala cenu Casa de las Américas. O čom sú? Jeden o priberčivej myške, ktorej sa ako ženích nepozdávalo ani hrejivé slnko, ani dažďový mrak, ani lietavý vietor, ani nehybný múr. Kto a čím si napokon získal jej srdce, je napísané na 21. strane. Vyzerá to, že poviedky boli po chuti aj Elene Račkovej (keď ich tak milo preložila zo španielčiny) a že zabrnkali i na štetce Kamily Štanclovej (jej obrázky radost poze-rať). A páčili sa aj Zápisníku — inak by sa o jednej knižke toľko nerozpisoval.

dr. Juraj Klaučo, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do

zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

DROTAR

PÍŠE A KRESÍ
O. ZIMKA

Predsaavde si, ako bolo
drotárovi, smušno, keď
musel odchádzať z rodných
Hysú. Onelo sa mu
za drevnou chalúpkou,
vôňou jedlovej hory,

úsmevom, mamy,
čomy, deli, za časťou
rodičkou z horskej
sludničky.

Odíš museli, vedí
deli nemali okrom
pesničky, čo do rod.

Chodili po svete. Drotovali
rozbité hrnce, okná,
hlavy, ba aj stromy.

Aj hen, v
Issambule,
jedna loď na-
razila do kladého
rohu. A kdo roh
opravil? Drotári!

Indické
lokomotivy
majú
surbany.

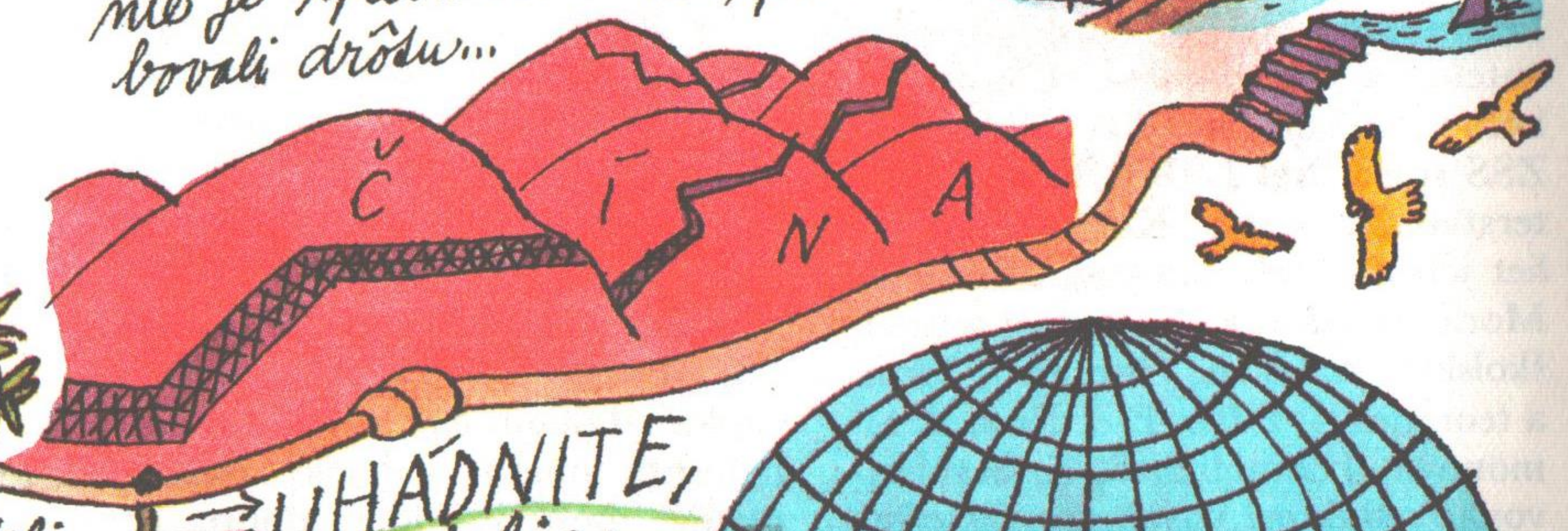
V Egypte drotovali
Cheopsovú pyramidu.

Boli by aj sfingu. Ale
sa jej báli.
(HAF!!)

V Amerike
udrel blesk
do mrakodrapu.
Zavolať si
kysuckých
drotárov.

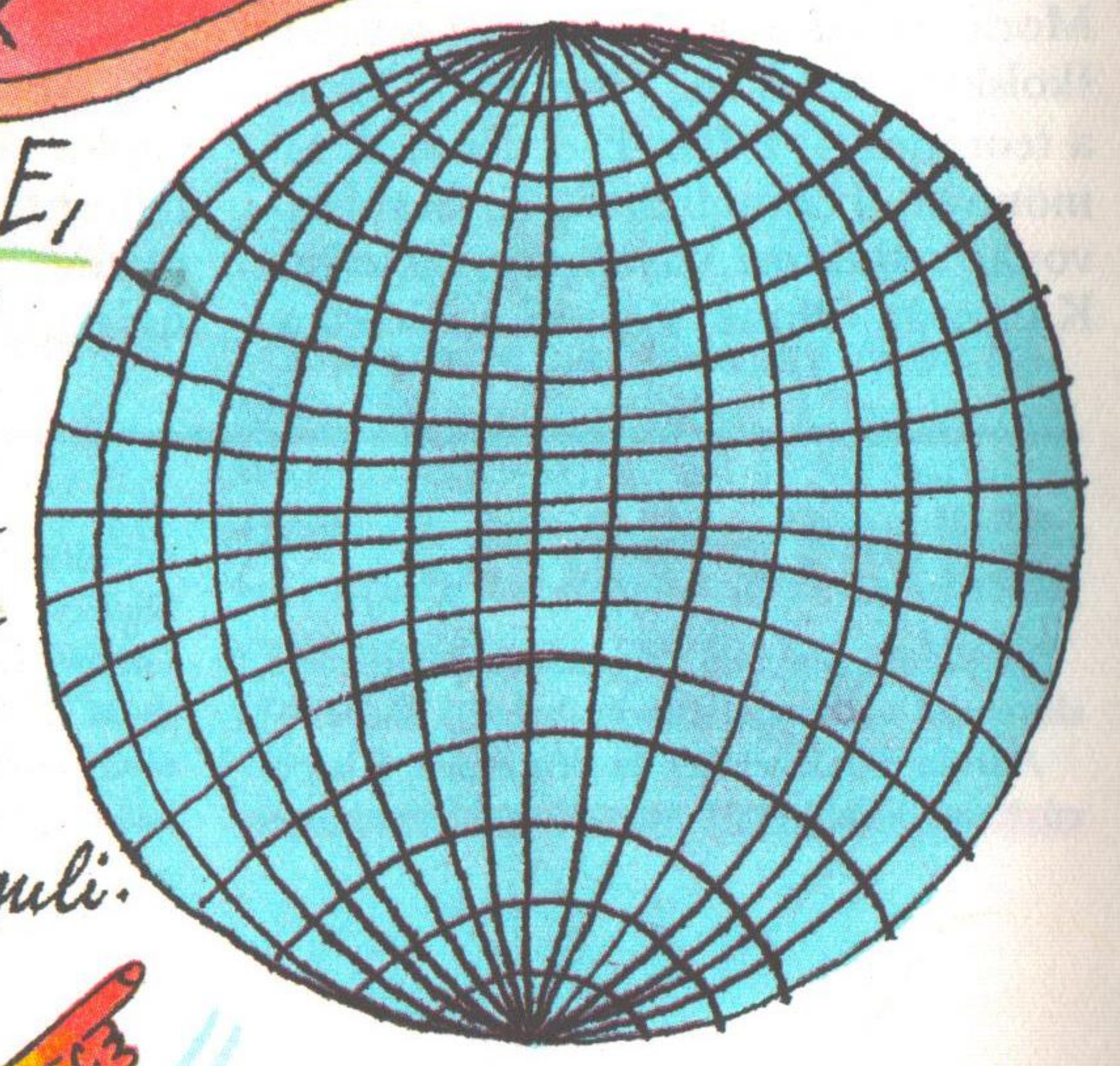
V Perzii obliekli celú
kachovu rodinu do
drotových piat a košiel.

Dlho pracovali v Číne.
Ved opravil čínsky múr
nie je špás. Kolko ľuď
bovali drotu...

Chodili po svete, a videli,
že svet nie je taký, ako by mal
byť. Skušili sa raz, rošeli
v hodincí U Cipara na Semelši
a rozhodli sa, že svet opravia.
**A DIV-DIVŮCI! TAK SA
AJ STALO!** Dnes sa učie o
remeguli, ktorá je celá drotovaná.
Každý drot má svoje meno a
číslo. Po celý rok, deň, ba i na poludnie.

UHÁDNITE,
priatelia,
ako sa
volajú
**VODROVNĚ
A KOLME
drotáry**
na remeguli.

KONIE